

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการจัดโปรแกรมผลศึกษา โดยเสนอตามลำดับดังนี้

1. โปรแกรมผลศึกษาในโรงเรียน
2. บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการจัดโปรแกรมผลศึกษา
3. วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - งานวิจัยในประเทศไทย
 - งานวิจัยต่างประเทศ

1. โปรแกรมผลศึกษาในโรงเรียน

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2523) ได้กล่าวไว้ว่า พื้นฐานทางปรัชญาการจัดผลศึกษาของโรงเรียนอย่างหนึ่งก็คือ การให้นักเรียนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมผลศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน และทั่วถึงกันทุกคน ตามความสามารถ ความสนใจและความต้องการ ทั้งนี้รวมถึงการได้รับการสอน การช่วยเหลือแนะนำ การใช้สถานที่ อุปกรณ์และอื่น ๆ ฉะนั้นการที่จะให้การเรียนการสอนวิชาผลศึกษาในโรงเรียน บรรลุผลดังกล่าว ฟอง เกิดแก้ว (2520) ได้เสนอว่า การจัดวางโปรแกรมผลศึกษาในโรงเรียนควรประกอบด้วยโครงการ ดังต่อไปนี้

- 1) โครงการสอนผลศึกษาในชั้นเรียน
- 2) โครงการจัดกิจกรรมนันทนาการ
- 3) โครงการแข่งขันกีฬาภายใน
- 4) โครงการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน
- 5) โครงการบรรดิกการทางผลศึกษา

บุชเชอร์ (Bucher ,1975) ได้เสนอไว้ว่า การจัดผลศึกษาในโรงเรียนควรมีโปรแกรมผลศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

1. โปรแกรมการสอนพลศึกษาในชั้นเรียน
2. โปรแกรมการจัดการแข่งขันกีฬาภายใน
3. โปรแกรมการจัดการแข่งขันกีฬาภายนอกและระหว่างสถาบัน
4. โปรแกรมการจัดกิจกรรมนันทนาการ
5. โปรแกรมการจัดกิจกรรมบรรดิกการทางพลศึกษา

โปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียน แบ่งออกเป็น 5 โครงการ

1) โครงการสอนพลศึกษาในชั้นเรียน

โครงการสอนพลศึกษาในชั้นเรียน เป็นหนึ่งในโครงการทั้งหลายของโครงการสอนพลศึกษาที่สมบูรณ์ในโรงเรียน โครงการสอนนี้นับเป็นส่วนที่มีความสำคัญที่สุดมากกว่าโครงการใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะเราถือว่าการสอนภายในชั้นจะเป็นวิธีเดียวและเป็นโครงการที่จะก่อให้เกิดการวางรากฐานทางพลศึกษาที่ถูกต้อง อันเป็นสิ่งสำคัญยิ่งแก่เด็กเพราะจะทำให้เด็กเกิดความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อการพลศึกษา เมื่อออกจากโรงเรียนไปแล้ว จะได้นำเอาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้จากการสอนไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การสอนในชั้นเรียนนี้ยังมีคนเข้าใจผิดคิดว่าเป็นการสอนแต่เพียงในชั้นเรียนแต่ทฤษฎีแท้จริงแล้วหาเป็นเช่นนั้นไม่ ที่จริงคือการสอนการเรียนรู้มีทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ จะเป็นภายในห้องหรือในสนามก็ได้ ที่เราเรียกว่าการสอนในชั้นเรียนนั้นก็เพราะมันเป็นการเรียนการสอนตามตารางสอน ตามระเบียบที่ได้กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการสอนพลศึกษาในชั้นเรียน

1. เพื่อให้เกิดความรู้
2. เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการพลศึกษาและการออกกำลังกาย
3. เพื่อให้เกิดทักษะ
4. เพื่อให้เกิดนิสัยที่ดีที่จะนำไปใช้ในการแข่งขันและชีวิตประจำวัน

หลักการกำหนดโครงการสอน ต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. กำหนดโครงการสอนระยะยาวและสั้นไว้ก่อน
2. ต้องคำนึงถึงตัวนักเรียน
3. ต้องคำนึงถึงสถานที่
4. พยายามจัดกิจกรรมให้มีมากขึ้น

5. กิจกรรมที่นำมาใช้ต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื้องกัน
6. ควรให้มีโอกาสได้ฝึกทักษะที่สอน
7. ควรให้มีกิจกรรมสั้นทนาการรวมอยู่ด้วย
8. ต้องยืดหยุ่นได้
9. ต้องก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง ครู-นักเรียน-ผู้ปกครอง-ชุมชน
10. การวัดและประเมินผล

เมื่อมีโครงการแล้วเวลาครูจะทำการสอนในชั้น ควรจะได้พิจารณาถึงสิ่งสำคัญที่จะทำให้ การสอนของครูและนักเรียนดำเนินการสอนไปด้วยดี สิ่งเหล่านั้นก็คือ

1. ตารางเรียน ซึ่งหมายถึงเวลาเรียน ขนาดของชั้น สถานที่สอน อัตราชั่วโมงสอน
2. นโยบายของการบริหาร
3. การบริการจัดการหรือการจัดการเรียนการสอน เช่น การแต่งกาย การเรียกชื่อ การแต่งกายให้เหมาะสมกับวิชาที่จะเรียน การให้คะแนน
4. กิจกรรมทางพลศึกษา
5. โปรแกรมทางพลศึกษาอื่น ๆ
6. ความสัมพันธ์ของระดับการศึกษากับความยากง่ายของกิจกรรม
7. โปรแกรมบรรดิกการ
8. บริการด้านสุขภาพ

กิจกรรมพลศึกษา ในการจัดกิจกรรมนี้ครูพลศึกษาควรจะได้จัดให้ถูกต้อง

กิจกรรมพลศึกษามีด้วยกัน 10 ประเภท ดังนี้

1. เกมทักษะเบื้องต้น
2. กิจกรรมเข้าจังหวะ
3. กิจกรรมทดสอบสมรรถภาพตนเอง
4. กีฬา
5. กรีฑา (ลู่และลาน)
6. กิจกรรมเสริมสร้างสมรรถภาพตนเอง
7. กิจกรรมกีฬาทางน้ำ
8. กิจกรรมที่เป็นแบบแผน

9. กิจกรรมแก้ไขทรวง
10. กิจกรรมการบริหาร

หลักในการจัดกิจกรรม

1. จัดกิจกรรมให้มากอย่าง
2. ยึดหลักพัฒนาการของเด็กเป็นแนวทาง
3. พยายามให้เด็กเกิดสมรรถภาพทางกายด้วย
4. จัดกิจกรรมให้เหมาะกับความสามารถทางจิตใจและกายของเด็ก
5. ควรเป็นกิจกรรมที่ใกล้เคียงการเล่นตามธรรมชาติของเด็ก
6. กิจกรรมควรส่งเสริมให้เด็กแสดงออก
7. กิจกรรมควรมีความสัมพันธ์กัน
8. กิจกรรมแต่ละอย่างเมื่อสอนแล้วต้องให้เด็กได้มีเวลาฝึกหัด
9. กิจกรรมควรเป็นที่สนใจของเด็กในระยะนั้น ๆ
10. ควรเลือกกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี
11. ควรเป็นกิจกรรมที่เด็กและชุมชนสนใจ
12. ควรเลือกกิจกรรมที่ส่งเสริมบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล
13. ควรเป็นกิจกรรมที่จะใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตภายนอก
14. กิจกรรมที่มีระเบียบแบบแผนให้ลดน้อยลง

องค์ประกอบเกี่ยวกับการสอนพลศึกษาในชั้น ถ้าจะให้เกิดผลดีจริงแล้วควรจะได้คำนึงถึง
สิ่งเหล่านี้

1. ทศนคติของนักเรียนต่อวิชาพลศึกษาและการสอนของครู
2. ความพร้อมด้านการเรียนการสอน
3. ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะสอนที่จะให้นักเรียนนำไปใช้
4. การสร้างแรงเสริมหรือสิ่งเร้าให้นักเรียนต้องการเรียน
5. สิ่งแวดล้อมต้องดี
6. การบริการจัดการเรียนการสอนที่ดีและยืดหยุ่นได้ตามสถานะและสภาวะที่เกิด

ชั้นได้

2) โครงการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน

โครงการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมทางพลศึกษาเพื่อแข่งขันกันในโรงเรียน การแข่งขันอาจจะจัดตามกลุ่ม ตามสี ตามระดับชั้น หรือระหว่างห้องเพื่อส่งเสริมและสอดคล้องกับการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา การจัดโครงการการสอนพลศึกษาในโรงเรียนนั้นถือว่าเป็นโครงการหลักที่สร้างเสริมให้นักเรียนได้มีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ และการจัดโครงการการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนก็จะเป็นศูนย์ปฏิบัติการต่อเนื่องจากโครงการการสอนในชั้นเรียน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีประสบการณ์จากการแข่งขันกีฬา และนำประสบการณ์มาใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น นอกจากนั้นการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนจะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนพลศึกษามากยิ่งขึ้น และยังเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าการจัดพลศึกษาในโรงเรียนนั้นดีหรือไม่เพียงใด

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการจัดโครงการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้เรียนในชั่วโมงพลศึกษามาแล้วมาใช้เพื่อความสนุกสนานและเพื่อออกกำลังกายตามความถนัดและความสนใจของตนเอง
2. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนได้แข่งขันกีฬาต่าง ๆ เพื่อจะได้รับความรู้และประสบการณ์ของการแข่งขันโดยตรงด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะถือว่าประสบการณ์ในการแข่งขันเป็นประสบการณ์ที่มีค่าต่อชีวิตมากอย่างหนึ่ง นักเรียนทุกคนจึงควรจะได้รับประสบการณ์นี้โดยตรงด้วยตนเอง
3. เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีโอกาสทดสอบความสามารถของตนเองกับเพื่อนร่วมชั้นหรือเพื่อนร่วมโรงเรียนที่อยู่ในวัยและระดับเดียวกัน
4. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีคุณลักษณะต่างๆ ประจำตัว เช่น การมีน้ำใจนักกีฬา การรู้จักแพ้ รู้จักชนะ รู้จักอภัย การมีระเบียบวินัยในตนเอง การเคารพต่อกฎและระเบียบข้อบังคับ และอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะว่าการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนเป็นการแข่งขันที่มีผลได้ผลเสียน้อย ทำให้การแข่งขันมักจะเป็นไปตามอุดมคติของการแข่งขันกีฬาที่แท้จริงมากกว่าการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนดังได้กล่าวมาแล้ว

5. เพื่อเป็นการเสริมสร้างให้นักเรียนได้รับความรู้ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อการแข่งขัน กีฬาและได้นำการกีฬาไปใช้เล่นในเวลาว่างเพื่ออุดมคติของการกีฬาอย่างแท้จริง คือ กีฬาเพื่อ สุขภาพ กีฬาเพื่อมิตรภาพ และกีฬาเพื่อความสนุกสนาน

6. เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้มีความกระตือรือร้น มีความสนใจในการเล่นกีฬา และ แข่งขันกีฬาภายในขอบข่าย และตามอุดมคติของการกีฬามากยิ่งขึ้น

การเลือกประเภทกีฬา

จันทรพิมพ์ พลพงษ์ (2529) ได้เสนอว่า ในการเลือกประเภทกีฬาเพื่อจัดแข่งขันกีฬา ภายในโรงเรียน ควรเป็นหลักในการเลือกดังนี้

1. เลือกประเภทกีฬาที่มีผู้เล่นได้มาก
2. เป็นกีฬาที่สอนอยู่ในโรงเรียนนั้น
3. เป็นกีฬาที่เหมาะสมกับฤดูกาลนั้น
4. เป็นกีฬาที่จัดหาเครื่องอุปกรณ์แข่งขันได้สะดวก
5. เป็นกีฬาที่มีคนนิยมและเหมาะสมกับภูมิประเทศด้วย

ประเภทกีฬาที่ควรจัด เช่น

1. กีฬาชุด เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล วอลเลย์บอล ฯลฯ
2. กีฬาประเภทเดี่ยว เช่น เทนนิส เทเบิลเทนนิส
3. กรีฑาประเภทลู่และลาน
4. เกมสื่การเล่นเบ็ดเตล็ด
5. กีฬาทางน้ำ เช่น ว่ายน้ำ แข่งเรือ

นอกนั้นการเลือกประเภทกีฬาแล้วแต่ความเหมาะสมของโรงเรียน

องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน

การจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนจะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบที่ทำให้ การจัดบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ได้ พักเก็ต (Puckett , 1976 : 46) เห็นว่าส่วนประกอบที่สำคัญ เหล่านี้จะต้องประกอบไปด้วย

1. ผู้จัดดำเนินการการแข่งขัน
2. งบประมาณในการจัดดำเนินการแข่งขัน
3. สถานที่ในการจัดกิจกรรม

4. อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม
5. ประเภทของกิจกรรมที่ใช้ในการแข่งขัน
6. รายการการแข่งขัน
7. การประชาสัมพันธ์การแข่งขัน
8. กรรมการผู้ตัดสินและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ
9. การรายงานผลการแข่งขัน และการให้รางวัล

เจ้าหน้าที่ในการดำเนินงาน

ฟอง เกิดแก้ว (2520) ได้เสนอไว้ว่าเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงาน ควรประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. อาจารย์ที่ปรึกษาหรือผู้ประสานงาน ควรตั้งบุคคลคนเดียวให้รับหน้าที่ดำเนินงาน แต่ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบอาจแบ่งเบาหมายให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติได้ตามแต่จะเห็นสมควร ผู้ประสานงานหรืออาจารย์ที่ปรึกษา ควรเป็นผู้มีการศึกษาอบรมทางพลศึกษา มีบุคลิกภาพสูง มีความสามารถประสานงานกับฝ่ายนักเรียนได้ดี
2. ผู้ช่วยอาจารย์ที่ปรึกษา หรือผู้ช่วยประสานงาน อาจมอบหมายภาระความรับผิดชอบบางอย่างให้ผู้ช่วยประสานงาน ผู้ช่วยประสานงานมีหน้าที่ช่วยดูแลการเข้าร่วมแข่งขันกีฬา และให้คำปรึกษานักเรียนหัวหน้าชุด
3. นักเรียนหัวหน้าชุด เป็นหน่วยเชื่อมโยงสำคัญระหว่างผู้ประสานงาน หรือผู้ช่วยประสานงานกับชุดแข่งขันต่าง ๆ ควรส่งเสริมให้ฝึกการเป็นผู้นำ
4. คณะกรรมการนักเรียน ประกอบด้วยผู้แทนนักเรียนจากนักเรียนแต่ละหน่วยที่เข้าแข่งขันกีฬา และมีหน้าที่ให้คำปรึกษาทั่วไป เป็นหน่วยงานติดต่อระหว่างฝ่ายผู้ประสานงานกับนักเรียนทั้งหมด
5. เจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ดำเนินการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนนั้น มักจะคัดเลือกจากนักเรียนที่มีชื่อเสียงทางกีฬา และมีความรู้ในเรื่องกีฬานั้นดีอยู่แล้ว ผู้ประสานงานหรืออาจารย์ที่ปรึกษาจะฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้รู้จักกติกากีฬาประเภทต่าง ๆ

การจัดกำหนดการแข่งขัน

ฟอง เกิดแก้ว (2520) ได้เสนอไว้ว่า วิธีกำหนดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน ที่นิยมใช้กันทั่วไปมีดังนี้

1. หลังเลิกเรียนแล้ว
2. ชั่วโมงกิจกรรม คือ ลดเวลาเรียนในชั้นให้สั้นลงเหลือเวลามาใช้เป็น " ชั่วโมงกิจกรรม " สำหรับการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน หรือกิจกรรมของชุมนุม
3. เวลาก่อนเข้าเรียน เวลาเย็น หรือวันหยุดราชการ

ผู้ตัดสินกีฬา

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527) ได้เสนอว่า ผู้ตัดสินกีฬาในการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน อาจจะได้จากบุคคลต่อไปนี้ คือ

1. ครูพลศึกษาในหมวดวิชา
2. ครูในสายวิชาอื่นที่มีความรู้ความเข้าใจและมีความสนใจ
3. นักศึกษาหรือนิสิตในสถาบันผลิตครูพลศึกษาที่อยู่ใกล้เคียงหรือที่มาทำการฝึกสอนอยู่
4. ศิษย์เก่าของโรงเรียนที่เคยเป็นนักกีฬาและมีความรู้และประสบการณ์ในการตัดสิน
5. นักกีฬาของโรงเรียนที่อยู่ในระดับชั้นที่สูงกว่า และได้รับการอบรมจากครูมาแล้ว

วิธีจัดพวกเข้าแข่งขัน

จันทร์พิมพ์ พลະพงศ์ (2529) ได้เสนอว่า วิธีจัดพวกเข้าแข่งขันมีหลายวิธี เช่น

1. จัดการแข่งขันภายในห้องเรียน
2. จัดภายในชั้นเรียน
3. จัดระหว่างชั้นเรียน
4. จัดแบ่งเป็นคณะหรือให้ระบบสี่

คุณสมบัติผู้เข้าแข่งขัน

ไพฑูรย์ จัยสิน (2530) ได้เสนอว่า เพื่อให้การแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนสนุกสนานมีความหมายต่อเด็ก ควรให้โอกาสแก่เด็กทุกคนเข้ามาร่วมการแข่งขันให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ด้วยเหตุนี้ทางโรงเรียนจึงควรวางกฎเกณฑ์ไว้สำหรับผู้เข้าแข่งขัน ดังต่อไปนี้

1. เป็นตัวแทนของโรงเรียนเข้าแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน แล้วไม่มีสิทธิ์เข้าแข่งขัน แต่ให้มีหน้าที่ช่วยในการจัดการแข่งขัน
2. ผู้ที่เคยชนะเลิศในกีฬาประเภทนั้นมาแล้ว ไม่มีสิทธิ์เข้าแข่งขันเช่นกัน
3. เวลาเล่นควรเล่นได้เท่ากับชั้นเรียนของโรงเรียนนั้น ๆ เช่น โรงเรียนมีม.1-5ก็มีสิทธิ์เล่นได้เพียง 5 ปี เท่านั้น
4. นักเรียนที่สุขภาพไม่ดี ไม่สมบูรณ์ ห้ามเข้าทำการแข่งขัน
5. นักกีฬาคนหนึ่งเล่นกีฬาได้ไม่เกิน 1 ประเภท จะได้เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้เข้าร่วมเล่นบ้าง

วิธีการจัดการแข่งขัน

จันทร์พิมพ์ พละพงศ์ (2529) ได้เสนอไว้ว่า การจัดการแข่งขันกีฬา จะเป็นกีฬาประเภทชุดหรือประเภทเดี่ยวเพื่อให้การแข่งขันได้ดำเนินไปด้วยดี และถูกต้องตามแบบแผน ควรมีวิธีการแข่งขันซึ่งมีหลายวิธี เช่น

1. แบบแพ้คัดออก
2. แบบพบกันหมด
3. แบบชนะคัดออก
4. แบบชั้นบันได
5. แบบแพ้สองครั้งคัดออก
6. แบบชมเชย

การให้รางวัล

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527) ได้เสนอไว้ว่า การให้รางวัลควรจะได้คำนึงถึงหลักการที่สำคัญ ดังนี้คือ

1. เกณฑ์การให้รางวัลนั้นควรจะเป็นเกณฑ์ที่มาจากพื้นฐานปรัชญาของการพลศึกษาหรือการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน
2. รางวัลที่ให้นั้นควรจะเป็นสัญลักษณ์ของความสำเร็จตามพื้นฐานปรัชญาของการพลศึกษาหรือการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนอย่างแท้จริง
3. ครูไม่ควรจะให้รางวัลเป็นเครื่องกระตุ้นหรือเป็นแรงจูงใจแต่เพียงอย่างเดียวจนมากเกินไป คุณค่าของการกีฬาควรจะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญมากกว่าอย่างอื่น

4. รางวัลที่สมควรจะเป็นสิ่งของที่มีราคาถูกเสียดำเนินค่าใช้จ่ายน้อย
5. รางวัลสมควรจะเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับหรือช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเล่นหรือการแข่งขันกีฬานั้นต่อไปอีก

3) โครงการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน

โครงการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน หมายถึง การจัดการแข่งขันระหว่างโรงเรียน เป็นการสนับสนุนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พบปะแข่งขันกับนักเรียนโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีความสามารถทางกีฬาทัดเทียมกันและจัดได้ว่าการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนเป็นองค์ประกอบอันหนึ่งของแผนการเรียนพลศึกษาในโรงเรียน โครงการที่จะสำเร็จลุล่วงได้นั้นจะต้องรับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ครูทุกคนในโรงเรียนจะต้องชี้แจงนโยบายของการแข่งขัน ความมีน้ำใจนักกีฬาและอื่น ๆ เพื่อให้การแข่งขันดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527) ได้เสนอว่า ตามปกติแล้ว การแข่งขันกีฬาระหว่าง โรงเรียน ควรจะเป็นผลพลอยได้จากการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน ซึ่งได้จัดให้นักเรียนส่วนมากของโรงเรียนเรียบร้อยแล้วเท่านั้น งบประมาณและทรัพยากรที่เหลือส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนน้อยจึงนำมาใช้กับการจัดโครงการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนสำหรับนักเรียนส่วนน้อยที่มีความสามารถดีเกินกว่านักเรียนคนอื่น ๆ หลังจากการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน ในกรณีที่โรงเรียนใช้งบประมาณและทรัพยากรที่มีอยู่ส่วนใหญ่เพื่อการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนหรือโรงเรียนจัดให้มีโครงการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนโดยไม่ได้จัดโครงการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนให้นักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนได้มีส่วนร่วมก่อน ถือว่าการจัดโครงการแข่งขันกีฬาระหว่าง โรงเรียนนั้นผิดหลักการหรือปรัชญาการพลศึกษาของโรงเรียนโดยสิ้นเชิง

จุดมุ่งหมายในการจัดแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อพัฒนาสติปัญญาและความเชื่อมั่นในตนเอง
2. เพื่อพัฒนาสุขภาพทั่ว ๆ ไป และสมรรถภาพทางกายของนักเรียน
3. เพื่อพัฒนาทักษะ และความสามารถในการกีฬาในสถานการณ์ที่แท้จริง
4. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในกีฬาแต่ละประเภท
5. เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันและสร้างมิตรภาพ

การจัดโครงการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน ควรยึดหลัก

1. การแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของโครงการสอนพลศึกษาในโรงเรียน
 2. ประเภทกีฬาที่แข่งขัน ควรจะเลือกกีฬาที่มีประโยชน์จริง ๆ
 3. มีคณะกรรมการหรือผู้ควบคุมดูแลนักเรียนและการจัดโครงการ
 4. ควรคำนึงถึงหลักสวัสดิภาพและสุขภาพด้วย
 5. เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมมือกันจัดงาน
 6. มุ่งส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และความสามัคคีระหว่างนักเรียนแต่ละโรงเรียน
- เป็นสำคัญ

การเลือกประเภทกีฬา

1. เป็นกีฬาที่เหมาะสมกับฤดูกาล และความนิยมของนักเรียนและประชาชน
2. เป็นกีฬาที่มีการสอนในโรงเรียน และได้จัดแข่งขันภายในโรงเรียนแล้ว
3. มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อม
4. เป็นกีฬาที่เป็นแบบสร้างความก้าวหน้า
5. เป็นกีฬาที่มีคุณค่าที่สามารถนำไปใช้ได้ในวันต่อไปภายหน้า
6. เป็นกีฬาที่นักเรียนมีโอกาสฝึกซ้อมก่อนแข่งขัน

องค์ประกอบของการจัดโครงการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน

พัคเกต (Puckett , 1976) ได้เสนอไว้ว่า การจัดโครงการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน นั้น จะต้องประกอบไปด้วย

1. ผู้นำซึ่งมีคุณวุฒิที่เหมาะสม
2. อุปกรณ์สำหรับกิจกรรมเพียงพอ
3. สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ
4. มีกรรมการและเจ้าหน้าที่ผู้ตัดสินอย่างเพียงพอ
5. มีการประชาสัมพันธ์
6. ประเภทและเวลาของการแข่งขัน
7. งบประมาณของการแข่งขัน

ทั้งนี้การจัดโครงการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนจะต้องอยู่ภายใต้วิธีการบริหาร และ การจัดดำเนินการที่ถูกต้อง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนด้วย

4) โครงการจัดกิจกรรมนันทนาการ

โครงการจัดกิจกรรมนันทนาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อสนองความต้องการ หรือความสนใจของนักเรียน หรือเพื่อชดเชยให้แก่ นักเรียนที่มีความต้องการทั้งในด้านการออกกำลังกายและต้องการหาความสนุกสนานรื่นเริง หลังจากเวลาเรียนตามปกติในโรงเรียน จึงจะขาดโครงการนี้ไม่ได้เลยเพราะตามธรรมชาติของนักเรียนแล้วมีความต้องการในการเคลื่อนไหว การตอบสนองความต้องการและความสนใจ และที่สำคัญที่สุด คือ ต้องการปูพื้นฐานของความสนุกสนานรื่นเริง รู้จักหาความบันเทิงเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีต่อไป แต่การจัดนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับนโยบายของการบริหารของโรงเรียน และนักเรียนเป็นส่วนสำคัญที่ประกอบกันขึ้นทั้งหมด

1. ด้านกิจกรรมการเคลื่อนไหว เกมส์ การกีฬา และการออกกำลังกาย
2. กิจกรรมของสังคม การจัดงานต่าง ๆ
3. กิจกรรมใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
7. การเดินร่ำ
8. กิจกรรมแสดง
9. กิจกรรมบริการสังคม
10. กิจกรรมการศึกษา
11. กิจกรรมค่ายพักแรม

เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ได้รับความสนใจจากโรงเรียน ประชาชนและตัวนักเรียนมาก เพื่อให้จะให้วิธีดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ก็ควรพิจารณาหลักการต่อไปนี้

1. การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ดำเนินการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน
2. การประชุมพิจารณาข้อตกลงในการแข่งขัน
3. การเงินที่ใช้ในการจัดการแข่งขันและรายได้
4. ประเภทของกิจกรรมที่จัดแข่งขัน
5. การประชาสัมพันธ์
6. สวัสดิภาพและสุขภาพของนักกีฬา
7. แบบการจัดการแข่งขัน
8. กำหนดวันและเวลาการแข่งขัน
9. การพิจารณารางวัลและมารยาทการแข่งขัน
10. การบันทึกผลการแข่งขัน
11. การประเมินผลการจัดการแข่งขัน

พัคเก็ต (Puckett , 1976) ได้เสนอว่า โครงการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนแตกต่างจากโครงการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนหลาย ๆ ด้านดังต่อไปนี้

1. มีโรงเรียนอื่น ๆ มาร่วมในการแข่งขันด้วย
2. นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแข่งขันเป็นครั้งคราว
3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการแข่งขันเป็นจำนวนน้อย
4. ระดับการแข่งขันสูงกว่าการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน

นอกจากนี้ การจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนยังรวมถึงการจัดการแข่งขันในรูปแบบวันกีฬา ทั้งสปอร์ตเดย์ (Sports Day) และเพลย์เดย์ (Playday) การแข่งขันกีฬาอันหัตมิตร (Invitational Games) และการแข่งขันเหย้า-เยือน (Telegraph Meets) ด้วย

โครงการจัดนันทนาการในโรงเรียน

1. วัตถุประสงค์ในการจัดนันทนาการในโรงเรียน

การจัดนันทนาการในโรงเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ความรู้ ให้มีความรู้ทางด้านนันทนาการรวมทั้งรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- 2) ทักษะ ให้มีทักษะในกิจกรรมซึ่งนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในเวลาว่างได้
- 3) ทศนคติ ส่งเสริมทัศนคติที่ดีในการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- 4) พฤติกรรม ต้องการให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่งามให้เป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ดีงาม

2. บทบาทของโรงเรียนในการให้บริการทางด้านนันทนาการ

- 1) เพื่อให้ความรู้ในเรื่องของเวลาว่าง
- 2) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน
- 3) ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในยามว่างให้มากที่สุด
- 4) จัดเตรียมผู้นำเพื่อบริการทางด้านนันทนาการในโรงเรียน
- 5) เพื่อเสนอแนะให้นักเรียนรู้จักเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมให้เหมาะสมกับอัธยาพของตนเอง

3. สถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวกในการจัดนันทนาการในโรงเรียน

1) สถานที่กลางแจ้ง

- (1) สนามเด็กเล็ก
- (2) สนามเล่น
- (3) สนามกีฬา
- (4) สวนดอกไม้ สวนครัว และอื่น ๆ

2) สถานที่ในร่ม

- (1) ห้องฝึกพลศึกษา
- (2) ห้องนันทนาการ
- (3) ห้องประชุมและเวทีแสดง
- (4) ห้องการฝีมือและห้องศิลปะ
- (5) ห้องดนตรี
- (6) พิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน
- (7) ห้องสมุด

4. การจัดนันทนาการในรูปของชุมชน

1) ข้อควรคำนึงในการจัด

- (1) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโดยไม่มีการขู่เชิญบังคับ
- (2) ต้องได้รับอนุมัติจากทางโรงเรียน นักเรียนจัดเองไม่ได้
- (3) ต้องมีครูเป็นที่ปรึกษา
- (4) ควรจัดกิจกรรมในเวลาว่าง

2) วัตถุประสงค์ของการจัด

- (1) เป็นเครื่องผลักดันให้นักเรียนดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาที่ถูกต้อง
- (2) ให้นักเรียนรู้จักเป็นผู้นำและผู้ตาม
- (3) ส่งเสริมทางด้านวินัยและความมีน้ำใจดีต่อกัน
- (4) ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ถูกต้องในสายตาของครู ซึ่งดีกว่าที่

นักเรียนจะทำตามลำพังและไม่เหมาะสม

- (5) ส่งเสริมให้เด็กใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น
- (6) ส่งเสริมให้เกิดคุณธรรมอันดีงาม

3) ชนิดต่าง ๆ ของชุมนุม

(1) กิจกรรมเสริมทักษะ

- ก. ชุมนุมกีฬา
- ข. ชุมนุมสุนทรพจน์
- ค. ชุมนุมดนตรี
- ง. ชุมนุมละคร

(2) กิจกรรมที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา

- ก. ชุมนุมวิทยาศาสตร์
- ข. ชุมนุมภาษาอังกฤษ
- ค. ชุมนุมสังคมศึกษา
- ง. ชุมนุมภาษาไทย

(3) ชุมนุมบริการ

- ก. ชุมนุมใส่ตักคนศึกษา
- ข. ชุมนุมการเชียร์
- ค. ชุมนุมห้องสมุด
- ง. ชุมนุมร้านค้าของโรงเรียน
- จ. ชุมนุมทัศนอาจร

4) เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

- (1) ตอนเช้าก่อนเข้าเรียน
- (2) ตอนพักกลางวัน
- (3) ตอนเย็นหลังเลิกเรียน
- (4) ตอนค่ำ
- (5) วันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดราชการอื่น ๆ

5) คณะกรรมการดำเนินการ

- (1) ประธาน
- (2) รองประธาน
- (3) เลขานุการ

(4) ปฏิคม

(5) กรรมการอื่น ๆ

6) ครูที่ปรึกษาอย่างน้อยชุมนุมละ 1 คน

กิจกรรมนันทนาการที่ควรจัดขึ้นในโรงเรียน

1. กิจกรรมทางการกีฬาและกรีฑา
 - 1) วันกีฬา (Sports Day)
 - 2) วันการเล่น (Play Day)
 - 3) วันนันทนาการ (Recreation Day)
2. กิจกรรมการทัศนอาจรและการศึกษานอกสถานที่
3. กิจกรรมงานรื่นเริงต่าง ๆ
4. กิจกรรมลูกเสือและอนุภาชาด
5. กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม
6. กิจกรรมประเภทปลูกฝัง ปลูกไม้ดอก และทำสวนครัว

ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมนันทนาการ

จันทร์พิมพ์ พละพงษ์ (2529) ได้เสนอแนะถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมนันทนาการไว้ดังนี้คือ

1. ช่วยเสริมสร้างสุขภาพทางกายกับสุขภาพจิตของนักเรียน โดยการเล่นสนุกสนานให้อารมณ์คลายความตึงเครียด
2. ฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมต่อไป
3. ช่วยเสริมสร้างอุปนิสัยของนักเรียนให้เป็นคนใจกว้างขวาง ไม่เห็นแก่ตัว
4. ช่วยให้นักเรียนขยันดี มั่นใจในตนเอง อันจะส่งเสริมบุคลิกภาพกับประสิทธิภาพของการทำงานต่อไป
5. วางรากฐานความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิกของชุมนุมไว้ให้แก่นักเรียนแต่ที่ยังเยาว์
6. เป็นส่วนช่วยป้องกันและแก้ปัญหาเยาวชนของชุมนุมชนทางหนึ่ง คือ ปลูกฝังนิสัยให้รู้จักใช้เวลาว่างเป็นประโยชน์ให้แก่นักเรียน ไม่ใช้เวลาว่างในทางประพฤติพาลเกเรหรือถึงกับก่ออาชญากรรมขึ้น

ฮเจลท์ และชิฟเวอร์ (Hjelt and Shivers , 1972) ได้เสนอไว้ว่า การจัดกิจกรรมนันทนาการนั้น ควรที่จะจัดให้สอดคล้องกับกิจกรรมนันทนาการขั้นพื้นฐานของสังคมที่มีอยู่ทั้งหมด เพื่อที่จะสามารถรองรับความต้องการของประชาชนในสังคมนั้น ๆ ได้ กิจกรรมนันทนาการในทั่ว ๆ ไปภายในสังคมปัจจุบันประกอบไปด้วยในด้านต่าง ๆ เหล่านี้

1. ด้านศิลปะและความชำนาญทางด้านศิลปะ
2. ด้านดนตรี

5) โครงการพลศึกษาพิเศษ

การจัดโครงการพลศึกษาพิเศษ หมายถึง การจัดพลศึกษาเพื่อให้นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างจากคนอื่น อันอาจจะเนื่องมาจากความไม่พร้อมทางด้านสมรรถภาพหรือทักษะหรือเนื่องจากความผิดปกติของร่างกายได้รับประโยชน์จากพลศึกษาของโรงเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อให้เกิดพัฒนาการตามความเหมาะสม

โครงการพิเศษสำหรับเด็กปกติ หรือมีลักษณะพิเศษ หรือโครงการบรรดิกการ

การจัดโครงการพิเศษ เป็นการจัดที่นอกเหนือไปจากโครงการพลศึกษา 4 อย่าง คือ โครงการการสอนในชั้นเรียน การแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน โครงการการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน และการจัดนันทนาการในโรงเรียน โครงการพิเศษที่จัดขึ้นนับว่าเป็นโปรแกรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของพลศึกษา โรงเรียนทุกโรงเรียนควรจัดขึ้น

โครงการนี้เป็นโครงการที่จัดไว้สำหรับนักเรียนที่ผิดปกติ หรือนักเรียนที่ไม่สามารถจะเรียนหรือเล่นร่วมกับนักเรียนอื่น ๆ ในชั้นได้ เด็กดังกล่าวนี้เป็นเด็กที่มีปมด้อย โรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ และเปิดโอกาสให้เขาได้ศึกษาและมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ โดยเท่าเทียมกับเด็กปกติทั้งหลาย แต่กิจกรรมที่จะจัดให้เด็กผิดปกตินั้นจะต้องเป็นกิจกรรมพิเศษที่เหมาะสมกับสภาพการณ์หรือความผิดปกติของเขา โดยให้เขามีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมตามความสามารถของเขาอย่างเต็มที่ เป็นที่ทราบและยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าเด็กที่ผิดปกตินั้นมีความต้องการทางด้านจิตใจเหมือนกันกับเด็กปกติทั้งหลาย และในเมื่อเด็กปกติต้องการจะเล่นอยู่ตลอดเวลา เด็กผิดปกติก็มีความรู้สึกเช่นเดียวกัน

ครูพลศึกษาจะต้องสนองความต้องการให้เด็กผิดปกติได้รับเช่นเดียวกันกับเด็กปกติ โดยจัดกิจกรรมทางพลศึกษาขึ้นเป็นพิเศษให้เด็กผิดปกติเหล่านั้น ถ้าหากครูพลศึกษาสามารถจัดกิจกรรมให้เหมาะสมทางพลศึกษาให้เด็กผิดปกติได้อย่างดีแล้วจะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องปมด้อย

ของเขาได้ง่ายดาย เด็กผิดปกติจะมีความรู้สึกที่ว่าตัวเองไม่แตกต่างไปจากเด็กคนอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังจะเป็นการสร้างเจตคติที่ดีในวิชาพลศึกษาให้แก่เด็กปกติเหล่านี้ ทำให้เด็กเห็นคุณค่าและความสำคัญของพลศึกษาที่มีต่อมนุษย์อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการจัดโครงการพิเศษ ดังนี้

The University of the State of New York ได้เขียนวัตถุประสงค์ไว้ 4 ข้อ ดังนี้ คือ

1. เพื่อแก้ไขกลไกของร่างกายที่บกพร่องให้มีสภาพดีขึ้น และสามารถทำหน้าที่อย่างเหมาะสม
2. เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายโดยสร้างกล้ามเนื้อให้มีความเข้มแข็งขึ้น และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อปลูกฝังสุขนิสัยและทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมพลศึกษาและสุขศึกษา
4. เพื่อปรับปรุงและพัฒนาทางด้านนิสัย ในการแก้ไขข้อบกพร่องของร่างกายโดยการประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหว

เมืองไทยได้วางวัตถุประสงค์ของการจัดโครงการพิเศษไว้ ดังนี้

1. เพื่อเป็นการบำบัดหรือแก้ไขสภาพการณ์ต่าง ๆ ของร่างกายที่ผิดปกติให้ดีขึ้น
2. เพื่อช่วยเหลือให้เด็กผิดปกติทั้งหลายสามารถปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นและสามารถอยู่ในสังคมได้
3. เพื่อป้องกันไม่ให้ความผิดปกติมีมากขึ้น โดยการจัดกิจกรรมหรือให้เด็กออกกำลังกาย ให้อยู่ในขอบเขตและให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็กผิดปกติแต่ละคน
4. เพื่อให้เด็กที่ผิดปกติได้มีโอกาสพัฒนาทางด้านทักษะในทางกีฬาเพื่อ สันทนากการ
5. เพื่อให้เด็กที่ผิดปกติได้มีโอกาสพัฒนาอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายโดยให้เล่นอยู่ในขอบเขตแห่งความสามารถของเขา
6. เพื่อให้เด็กผิดปกติได้มีโอกาสพัฒนาทางด้านสังคมโดยใช้กีฬาเป็นสื่อ
7. เพื่อปรับปรุงความสามารถของเด็กให้ดีขึ้น และสามารถเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้

การแยกประเภทของเด็กผิดปกติ

การแยกประเภทของเด็กผิดปกตินี้ทำได้หลายแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ที่ทำการแยกประเภท แต่ละครคนใช้วิธีหรือหลักการแบ่งแยกอย่างไร

Hilleboe ได้แยกเด็กผิดปกติออกเป็น 5 พวก คือ

1. ความบกพร่องทาง Orthopedic ซึ่งเกี่ยวกับ Physical Disable (ความผิดปกติทางกาย เช่น เป็นอัมพาต) สภาพของระบบกระดูก ข้อต่อ และโครงสร้างอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแยกออกเป็น 2 พวก คือ

ก. ความบกพร่องทางด้านทรวดทรง

ข. เด็กพิการ (ขาดอวัยวะที่สำคัญซึ่งไม่สามารถทำงานได้อย่างปกติ)

2. ความบกพร่องทางตา

3. ความบกพร่องทางหู

4. ความบกพร่องทางการพูด

5. ความบกพร่องของการหายใจ หัวใจ และอาหารการกิน

The University of the State of New York ได้แบ่งเด็กปกติไว้ 10 จำพวก ดังนี้

1. พวกที่หัวใจปิดไม่ดี (ถูกรบกวน)

2. พวกที่ฟื้นจากการเจ็บไข้ได้ป่วย

3. พวกที่กลไกของร่างกายผิดปกติ เช่น ทรวงทรวงไม่ดี

4. พวกน้ำหนักร้อยเกินไป

5. พวกน้ำหนักมากเกินไป

6. พวกประสาทอ่อน

7. พวกที่มีความบกพร่องทางด้านหน้า (Function)

8. พวกที่มีกล้ามเนื้ออ่อนแอเพราะขาดการออกกำลังกาย

9. พวกที่มีความพิการมาแต่กำเนิดทั้งทางกระดูกและกล้ามเนื้อ

10. พวกตาแข็ง

สมคิด ชิดประสงค์ (2517) ได้แบ่งเด็กปกติออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. พวกที่พิการทางร่างกาย (Physically Handicapped) ความพิการของเด็กพวกนี้ ได้แก่ เป็นง่อยเปลี้ยเสียแขนขา มือเท้าลีบ ขาโก่ง มือแป้ ขาแป้ ไหล่เอียง ตาบอด หูหนวก พูดติดอ่าง เป็นใบ้ ไบหน้าขรุขระแต่กำเนิด ปากแหว่ง จมูกบี้ คอเอียง นิ้วด้วน หลังโกง ฯลฯ
2. พวกที่พิการหรือบกพร่องทางสมอง (Mentally Handicapped) ได้แก่ พวกปัญญาอ่อน ซึ่งพวกนี้ยากต่อการให้การศึกษาตามปกติแล้วพวกนี้จะมี I.Q. ต่ำกว่า 70 นอกจากความบกพร่องทางสมอง ยังรวมถึงพวกเด็กที่มีพรสวรรค์หรือปัญญาเลิศ (Mentally Gifted) อีกด้วย เพราะพวกนี้ยากแก่การปรับตัวเข้ากับคนอื่น ๆ ซึ่งจะมี I.Q. ไม่ต่ำกว่า 160
3. พวกพิการหรือความบกพร่องทางอารมณ์ (Emotional Handicapped) เด็กพวกนี้จะมีปัญหาทางพฤติกรรม (Behavior Problem) มาก จะเป็นเด็กที่พาลเกร่ มีอารมณ์รุนแรง ผิดปกติ ชอบก้าวร้าว มีจิตเลือนลอย ชอบสร้างวิมานในอากาศ เด็กพวกนี้อาจจะมีสภาพจิตใจดีมาก่อน หรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมไม่ดี
4. ความพิการหรือความบกพร่องทางสังคม (Social Handicapped) ได้แก่ พวกที่ปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ชอบอยู่โดดเดี่ยว ไม่ยอมคบเพื่อนฝูง มีปมด้อยอันเนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น บิดา มารดาหย่าร้าง บิดามารดาหย่าร้าง เด็กที่อยู่กับบิดาที่มีภรรยาใหม่หรืออยู่กับมารดาที่มีสามีใหม่ เด็กไปอาศัยอยู่กับผู้อื่น ซึ่งไม่ใช่บิดามารดา

องค์ประกอบของการจัดโครงการพลศึกษาพิเศษ

ฟอง เกิดแก้ว (2520) ได้เสนอองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ควรสนใจนำมาใช้ประกอบการวางแผนการจัดโครงการพลศึกษาพิเศษ สำหรับนักเรียนที่ผิดปกติไว้ดังนี้

1. โครงการนี้เป็นโครงการที่จัดให้แก่ นักเรียนทุกคน ซึ่งอาจจะไม่ปลอดภัยหรือไม่ได้ ได้รับความสำเร็จในการเรียนกิจกรรมตามปกติของโรงเรียน โครงการนี้ไม่ควรจำกัดในเรื่องหมวด ความพิการทางระบบโครงร่างและภาวะทางร่างกายของนักเรียน โครงการควรจัดเพื่อ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตา การฟัง เช่นเดียวกับนักเรียนที่เรียนช้า มีปัญหาทางพฤติกรรม การรับรู้ทางด้านกลไกช้า และมีความพิการทางด้านประสาท ซึ่งรวมทั้งนักเรียนที่บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ หรือเจ็บป่วยเป็นเวลานาน กล่าวโดยทั่วไปนักเรียนทุกคนที่สามารถไปโรงเรียนได้ ก็ควรมีส่วนในกิจกรรมและได้รับผลประโยชน์จากการเรียนในโครงการที่จัดขึ้น ดังนั้นจึงควรจัดโครงการนี้ไว้ในโครงการพลศึกษาของโรงเรียนสำหรับนักเรียนทุกคน นักเรียนที่มีสมรรถภาพทางกายต่ำ หรือที่มีความจำกัดในด้านกลไกต่าง ๆ ก็ควรมีโอกาสได้เรียนโครงการที่ดัดแปลงขึ้นสำหรับเขา

2. โครงการพลศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางกาย ควรจัดสำหรับนักเรียนทุกระดับไม่จำกัดเฉพาะระดับวิทยาลัย หรือระดับมัธยมศึกษา ในชั้นประถมศึกษาก็ควรจัดโครงการให้นักเรียนเพื่อว่าเขาจะได้มีทักษะมากขึ้น และพร้อมที่จะเรียนในโครงการปกติเพื่อเข้าเรียนในระดับมัธยมต่อไป

3. โครงการพลศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางกาย มิได้เป็นการจำกัดโครงการแต่มุ่งที่จะให้นักเรียนได้เรียน และยอมรับความจริงเกี่ยวกับขีดจำกัดของตน เพื่อว่าจะได้สามารถร่วมเรียนกิจกรรมที่เหมาะสมกับร่างกาย และกิจกรรมนันทนาการ โดยไม่เกิดปมด้อยในภาวะของตน โครงการนี้จึงเป็นโครงการส่งเสริมการเรียน โครงการควรมีกิจกรรมที่ดัดแปลงให้เหมาะสมกับความสนใจ สมรรถวิสัย ความสามารถ และขีดจำกัดของแต่ละคน กิจกรรมควรเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับพัฒนาการการแก้ไขและการช่วยให้ฟื้นคืนสภาพตามธรรมชาติรวมทั้งให้ได้เรียนโครงการพลศึกษาที่จัดตามปกติ ซึ่งเห็นว่าปลอดภัย และนักเรียนมีโอกาสจะได้รับผลสำเร็จในการเรียน

4. โครงการพลศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางกายควรยืดหยุ่นได้ โดยที่นักเรียนทุกคนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมปกติที่เขาจะเรียนได้โดยปลอดภัย และได้รับความสำเร็จ

5. โครงการพลศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางกายนั้น จัดให้กับนักเรียนที่มีความแตกต่างกันทางร่างกายมากกว่าที่คิดโดยทั่วไป 7-8 % ของนักเรียนที่อยู่ในวัยเรียนมีทางกาย ทางจิต และทางอารมณ์ ที่จำเป็นต้องอาศัยโครงการที่จัดเป็นพิเศษสำหรับเขาอย่างน้อยที่สุด 2 % ของร่างกายนักเรียนแต่ละคน ก็ได้รับประโยชน์จากการเรียนโครงการที่จัดให้และโครงการที่จัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของนักเรียนควรจะขยายได้โดยไม่กระทบกระเทือนต่อการสอนตามปกติด้วย

6. โครงการพลศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางกาย ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ทดลองทำ ไม่ใช่เป็นงานที่ยุ่งยาก ไม่ใช่เป็นงานนอกเหนือจากกิจกรรมปกติ หรือหมายถึง งานที่แยกต่างหากจากการจัดการสอนพลศึกษา แต่เป็นส่วนที่ผสมผสานอยู่ในโครงการการศึกษาทั้งหมด สำหรับผู้เกี่ยวข้องซึ่งโรงเรียนและระบบโรงเรียนส่วนมากต่างละเลยกัน ปัจจุบันโครงการนี้มีผู้ให้ความสนใจมากขึ้น แสดงให้เห็นทักษะพื้นฐานของร่างกาย และความสามารถทางกลไก ช่วยส่งเสริมให้ได้รับความสำเร็จทางเศรษฐกิจและทักษะทางสติปัญญา จากการวิจัยพบว่า การที่ได้ออกกำลังกายหนัก ๆ ในกิจกรรมพลศึกษา เป็นส่วนสำคัญของการเจริญเติบโต และการพัฒนาของร่างกายเยาวชน รวมทั้งความพิการทั้งหลาย

7. โครงการพลศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางกายนั้น มุ่งช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องต่าง ๆ ในทุก ๆ ด้าน เช่น สุขภาพอ่อนแอ ความสามารถทางกลไกบกพร่อง การพัฒนาทางกายช้า อารมณ์ผิดปกติ ความผิดปกติทางสมองและประสาทความพิการทางกายและกลไกต่าง ๆ

หรือผู้มีปัญหาทางวัฒนธรรม ทางสังคม และทางเศรษฐกิจ ฯลฯ อาจารย์ผู้จัดทำกิจกรรมพิเศษ สำหรับนักเรียนที่ผิดปกติ ควรได้รับการฝึกฝนมาเป็นพิเศษ เพื่อที่จะได้มาซึ่งความรู้และความเข้าใจ เพราะเป็นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ของตน เป็นต้นว่า ต้องเป็นคนมีความคิดของตนเอง เพื่อที่จะสามารถอธิบายถึงสิ่งที่เป็นหลักเบื้องต้นในการแนะแนว อันเป็นทางนำไปสู่ความสำเร็จ และการสอนนักเรียนผิดปกติที่ได้ผล ประการสุดท้าย ต้องมีคุณสมบัติที่ดี เป็นที่น่าเชื่อถือ มีความสามารถที่จะสร้าง และรักษาสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง อายุรแพทย์ เจ้าหน้าที่ปกครองโรงเรียน ครูอื่น ๆ นักสังคมสงเคราะห์ และผู้นำทางด้าน สวัสดิการอื่นได้เป็นอย่างดีด้วย

บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการจัดโปรแกรมพลศึกษา

สวัสดี สุวรรณอักษร (2528) ได้กล่าวถึงบทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองในการช่วยเหลือให้นักเรียนให้ประสบผลสำเร็จในการเรียนไว้ดังนี้

1. ควรมีความเข้าใจและให้ความสนใจในโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนอยู่
2. ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
3. ยอมรับในความสามารถทางสมองหรือสติปัญญาของนักเรียน
4. สนับสนุนให้นักเรียนรู้จักใช้บริการแนะแนวของโรงเรียนที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนทุกคน
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครูทุกคนในโรงเรียน
6. ควรสนับสนุนการใช้ระเบียบวินัยต่าง ๆ อันเข้มงวดของครูบ้าง
7. ควรให้มีการอุปถัมภ์อย่างเพียงพอในการเล่าเรียนของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรพยายามจัดบรรยากาศภายในบ้านให้นักเรียนรู้สึกมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน
8. ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามหลักสูตร และกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเท่าที่จะสามารถทำได้
9. แนะนำ วิเคราะห์การคบเพื่อนที่ดี และควรห้ามปรามนักเรียนมิให้ไปมั่วสุมกับกลุ่มเด็กที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น
10. สนับสนุนให้นักเรียนศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียนจนกว่าจะจบการศึกษา ตามควรแก่อัธยาศัยของนักเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจภายในครอบครัว

ถาวร เกิดเกียรติวงศ์ และวราคม ทีสุกะ (2522) ได้สรุปบทบาทและหน้าที่ทางการศึกษาของครอบครัวไว้ 6 ประการ คือ

1. เป็นสื่อของการศึกษานอกโรงเรียน
2. เป็นโรงเรียนพัฒนาบุคลิกภาพแห่งแรกของเด็ก
3. เป็นโรงเรียนสอนวิชาชีพ หรืออาชีพศึกษาแห่งแรก
4. เป็นโรงเรียนสอนคุณธรรมแห่งแรก
5. เป็นโรงเรียนสอนหน้าที่พลเมืองแห่งแรก
6. เป็นโรงเรียนอบรมศีลธรรมจริยธรรมแห่งแรก

ผู้ปกครองนั้นเป็นบุคคลซึ่งจะได้รับผลจากการเล่าเรียนของเด็กในโรงเรียน ถึงแม้จะไม่มี ความรับผิดชอบในกิจกรรมของโรงเรียนเต็มที่ก็ตามแต่ผลการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมักมีผลไปถึงผู้ปกครอง เพราะฉะนั้นผู้ปกครองจึงเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียนในขั้นสุดท้ายจากความดังกล่าว นักการศึกษาจึงสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการทางการศึกษาในโรงเรียน โดยให้ผู้ปกครองกับโรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนในบทบาทและหน้าที่ ซึ่งกันและกันในการที่จะทำให้เด็กสะอาด มีสุขภาพพลานามัยที่ดี และได้เรียนรู้ในสิ่งที่เด็กต้องการ โดยที่ผู้ปกครองจะต้องยอมรับว่าการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูเป็นสิ่งที่ดีถูกต้องเพื่อพัฒนาเด็กให้เป็นไปในทางที่พึงประสงค์ ในเวลาเดียวกันผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูจะต้องยอมรับสิทธิของผู้ปกครองในการให้ข้อเสนอแนะทางการศึกษาและเป้าหมายในอนาคตของเด็กในปกครองของตน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครูในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการให้การศึกษอบรม และเลี้ยงดูเด็ก ถ้าขาดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ไม่อาจทำงานนี้ให้สำเร็จได้ (โสภิตอนงค์ บุญช่วย, 2531)

สุมน อมรวิวัฒน์ และทศนา เขมมณี (2526) ได้อธิบายว่าบ้านคือสถานที่อยู่อาศัยซึ่งเด็กได้เริ่มเรียนรู้การดำรงชีวิตนับแต่เกิดมา บ้านเป็นโลกอันอบอุ่นของเด็กประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมที่เหมือนกัน องค์ประกอบที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทุกด้านของเด็กนั้นคือพ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง ผู้ดูแลเด็ก นอกจากนี้ได้จำแนกบทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็ก ในการ “ สอน ฝึกฝน อบรมบ่มนิสัยเด็ก ” ไว้ดังนี้ คือ

1. บทบาทในฐานะที่เป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกการปรับตัว สภาพแวดล้อมที่มีระเบียบ สะอาดและสงบ มีส่วนช่วยทำให้

เราเกิดความสบายใจได้ เด็กก็เช่นเดียวกันถ้าได้เคยชินกับความสะอาด สงบ และงดงามมาโดยตลอด จะทำให้เป็นคนที่มีระเบียบวินัย ละเอียดย ละเอียดและมีสุนทรียภาพ นอกจากนี้จะมีกิริยาสุภาพพูดจาไพเราะ ถ้าคนรอบข้างของเด็กไม่แสดงกิริยาหยาบช้า และด่าทอกัน ก้อนหินที่ขรุขระ จะกลมเกลี้ยงเมื่อถูกสายน้ำลูบไล้เป็นเวลานานฉันใด ลिंगแวดล้อมย่อมจะขัดเกลาภิรยา วาจา ใจของเด็กทีละน้อย และเป็นผลสำเร็จถ้าเวลานานพอ ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีและปลอดภัยภายในบ้านจะเป็นการสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ที่จะทำให้เด็กเกิดประสบการณ์และฝึกการปรับตัวในทางที่ดีขึ้น

2. บทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข่าวสาร ความรู้และข้อเท็จจริง

การจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียนหรือการศึกษานอกระบบที่บ้าน และในชุมชนย่อมจะต้องมีการให้เนื้อหาสาระที่เป็นหลักการ เพื่อนำไปสู่วิธีปฏิบัติกรอบรมเลี้ยงดูและการเรียนที่ดีมิใช่เป็นการปล่อยปละละเลยให้เด็กลองผิดลองถูก และเรียนรู้ไปตามยถากรรม พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็กต้องสามารถใช้เทคนิควิธีสั่งสอนเด็กให้รู้จริงและ รู้แจ้ง อีกทั้งสามารถนำข่าวสารข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาสนทนาเชื่อมโยงให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาโดยใช้ปัญญา

3. บทบาทในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เลียนแบบ

ในสังคมไทยนั้น ยกย่องพ่อแม่เป็นปูชนียบุคคลของลูก ดังที่คำพังเพยของไทยได้กล่าวไว้ว่า “ ลูกไม่ยอมหลนไม่ไกลต้น ” พ่อแม่เป็นคนอย่างไรลูกย่อมเป็นคนคล้ายอย่างนั้น การปฏิบัติของพ่อแม่จึงจำเป็นต้องถึงพร้อมด้วยการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพื่อให้เกิดความศรัทธา นิยมยกย่องและปฏิบัติตามพ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กที่สุด สิ่งทีเด็กเริ่มเลียนแบบ คือ กิริยา วาจา ต่อจากนั้นเด็กก็จะเลียนแบบการตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ทีผู้ใหญ่แสดงออก เช่น ท่าทาง อารมณ์ รวมไปถึงวิถีดำรงชีวิตทีมีระเบียบวินัยเรียบง่าย ผู้ใหญ่ปฏิบัติตนอย่างไร มีพฤติกรรมเป็นไปในทางใดเด็กที่อยู่ใกล้ชิดย่อมได้เรียนรู้และลอกเลียนแบบอย่างนั้น

4. บทบาทในฐานะที่เป็นผู้ป้องกันทางเสียมและส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี วิธีการทีผู้ใหญ่พึงปฏิบัติเพื่อป้องกันทางเสียมและส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีแก่เด็ก มีดังนี้

4.1 ผู้ใหญ่ต้องไม่แยกตนออกจากเด็ก ดังทีมักพูดกันว่า “ โลกของผู้ใหญ่คือโลกของเด็ก ” คนทีแยกกันอยู่คนละสังคมจะมีความเข้าใจกันได้อย่างไร ผู้ใหญ่จึงต้องดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด มีความรัก เมตตา เอาใจใส่ และเห็นสิ่งอื่นใดต้องมีความเข้าใจเด็กทั้งในด้านพัฒนาการ ความรู้สึกนึกคิด และปัญหาของเด็ก

4.2 ความใกล้ชิดและความเข้าใจเด็กทำให้ผู้ใหญ่สามารถ “ ป้องกัน ” ได้มากกว่าการแก้ไข ผู้ใหญ่จึงเป็นผู้ที่ “ แนะนำทางดี ชี้ทางเลื่อม ” ให้แก่เด็ก

4.3 การพัฒนาพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปในทางที่ดีนั้น ควรใช้วิธีการเสริมแรงจูงใจและให้รางวัลมากกว่าการลงโทษ

4.4 ผู้ใหญ่ควรให้โอกาสเด็กได้สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนในสังคม และฝึกให้เด็กวิเคราะห์เปรียบเทียบผลที่เกิดจากการประพฤติดีกับผลที่เกิดจากการประพฤติไม่ดี

5. บทบาทในฐานะที่เป็นผู้แก้ไข และปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กที่มีแนวโน้มไปในทางเลื่อมแล้วกลับตัวได้ และประพฤติได้สนองความต้องการพื้นฐานได้เหมาะสมถูกต้องจะทำให้เด็กเกิดความคิดว่าโลกที่ตนอยู่นั้นน่ารื่นรมย์ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กได้รับการละเลยจะทำให้พัฒนาการเป็นไปไม่เหมาะสม ไม่มั่นใจในตนเอง ไม่ไว้วางใจผู้อื่นและเป็นเด็กที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นตลอด

พอล และเชสเตอร์ (Paul and Cnester, 1984) ได้กำหนด บทบาทและหน้าที่ของครอบครัวที่แตกต่างออกไปอีก โดยกล่าวว่บทบาทของครอบครัวมี 7 ประการ ได้แก่

1. การควบคุมกิจกรรมทางเพศที่สังคมยอมรับ
2. การผลิตสมาชิกเพื่อให้กับสังคม
3. การให้การศึกษอบรมให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
4. การให้ความรักความอบอุ่น
5. การให้สถานภาพทางสังคม
6. การให้ความคุ้มครองป้องกัน
7. ทำหน้าที่เป็นหน่วยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ส่วน โฮวาร์ด และเรอบน (Howard and Reuben, 1955) ได้แบ่งบทบาทและหน้าที่ของครอบครัวที่สำคัญไว้ 7 ประการ เช่นกัน ได้แก่

1. มีหน้าที่ผลิตประชากร
2. ป้องกันและให้การเลี้ยงดูเด็ก
3. ผลิตผลในทางเศรษฐกิจ
4. อบรมสั่งสอนเด็ก
5. ให้การศึกษาแก่เด็ก
6. ให้การสนับสนุนการ

7. ให้ความรักใคร่ซึ่งกันและกันในครอบครัว

เรื่องรัตน์ ปัญญาองค์ (2526) ได้กล่าวไว้ว่า ครอบครัวหรือบ้านเป็นสังคมระดับแรกของมนุษย์ เป็นสถาบันทางสังคมหน่วยแรกที่ทำให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคมขึ้นเป็นตัวกำหนดแบบแผนความประพฤติ ความเชื่อและหน้าที่ของสมาชิก ตลอดจนการแสดงความสัมพันธ์ต่อกันโดยมีลักษณะแตกต่างออกไปตามลักษณะของวัฒนธรรม เด็กจะสร้างประสบการณ์ทางสังคมจากครอบครัวขึ้นทีละน้อย เป็นกระบวนการทางสังคม (Social Process) ที่เกิดขึ้นตลอดเวลาในครอบครัว ทั้งนี้เป็นไปเพื่อการอบรมบ่มนิสัยสมาชิกของครอบครัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ ครอบครัวจึงเป็นหน่วยที่ชี้ให้เด็กทั้งจำนวนและคุณภาพของผู้ที่เกิดมาดีหรือเลว และเป็นแหล่งที่ให้ความดีหรือความเลวแก่ผู้ที่เกิดมา ความดีและความชั่วจะปลูกฝังจากครอบครัว จึงกล่าวกันว่า “ Family is Unity of Interactin Personalities ” (ปฐาณี จิตวิวัฒนา , 2517) ครอบครัวจึงเป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่ทางสังคมในการถ่ายทอดคุณค่าวิธีประพฤติปฏิบัติ และมาตรฐานทางสังคมให้แก่สมาชิกรุ่นใหม่ของสังคม เป็นเสมือนจักรกลของสังคมชุดแรกที่ทำหน้าที่หล่อหลอมบุคลิกภาพของตนแต่ละคนให้เป็นไปตามลักษณะที่สังคมกำหนดไว้อันเป็นผลทำให้มนุษย์ส่วนใหญ่ในสังคมสามารถดำรงชีวิตทางสังคมสอดคล้องต้องกันกับผู้อื่น

องค์ประกอบที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพัฒนาการทุก ๆ ด้านของสมาชิกในครอบครัว หรือเด็ก คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้องและผู้ดูแลเด็ก โดยเฉพาะพ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้ใกล้ชิดติดต่อกับเด็กมากที่สุด เด็กจึงมีโอกาสสังเกตพฤติกรรมตลอดจนได้รับการถ่ายทอดลักษณะต่าง ๆ เป็นต้นว่า ด้านอารมณ์ จิตใจ ลักษณะนิสัย ค่านิยม คุณธรรม ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ของสังคมและบุคลิกภาพ พ่อแม่หรือผู้ปกครองจึงเป็นสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดตัวเด็กที่สุด เด็กจะรับเอาหลักเกณฑ์การปฏิบัติตัวในบ้านเป็นแบบการดำเนินชีวิตของเขา ถ้าบิดามารดาเป็นคน ซื่อสัตย์สุจริต มีนิสัยรักงาน ขยันขันแข็ง มีระเบียบวินัยและกล้าหาญไม่ชี้ตลาด ลูกๆก็จะเลียนแบบทำตามอย่างในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้นบิดามารดาหรือผู้ปกครองจึงมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่สมาชิกในครอบครัว

นอกจากนี้ เดโร สวานานท์ (2514) กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่มีต่อบุตรในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อพัฒนาการและบุคลิกภาพของบุตรในอนาคต ดังนี้

1. บิดามารดาที่ละเลยไม่เอาใจใส่ต่อบุตร ย่อมทำให้บุตรมีความรู้สึกที่ไม่ปลอดภัยในทางอารมณ์ รู้สึกว่าเหว ไม่มั่นคง และมักจะส่งผลให้มีพฤติกรรมออกมาในเชิงของการปฏิเสธ เป็นคนที่ขาดความรัก ทั้งยังให้ความรักแก่ใครไม่เป็นอีกด้วย
2. บิดามารดาที่ปกป้องคุ้มครองด้วยการบังคับออกคำสั่งตลอดเวลา จะทำให้บุตรผู้นั้นขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีแนวโน้มที่จะพึ่งพาอาศัยผู้อื่นอยู่เสมอและเป็น ผู้ที่ยอมคนอยู่ตลอดเวลา บิดามารดาที่ใช้ระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดย่อมทำให้บุตรเป็นคนมีลักษณะลงโทษตัวเอง และมักจะมีพฤติกรรมรุนแรงในทางปฏิเสธ
3. บิดามารดาที่ทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ หรือมีการหย่าร้างกัน บุตรจะมีความกระวนกระวาย มีความเครียด มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่มั่นใจในตัวเอง มองโลกในแง่ไม่รื่นรมย์ และขาดแบบฉบับในการเสริมสร้างลักษณะของตนเองด้วย
4. บิดามารดาที่ยึดมั่นเคร่งครัดในศีลธรรมจรรยาอย่างมาก ย่อมจะมีผลให้บุตรมีโอกาสสร้างความขัดแย้งทางใจอย่างรุนแรงขึ้นด้วย และอาจทำให้กลายเป็นคนลงโทษตัวเองไม่เห็นคุณค่าของตัวเองได้
5. บิดามารดาที่มีศีลธรรมหย่อนยาน บุตรก็พลอยเป็นผู้ที่มีศีลธรรมหย่อนยานไปด้วย มีทัศนคติที่สังคมไม่พึงปรารถนา และอาจจะต้องเป็นผู้มีปัญหาของสังคมมากที่สุด

จะเห็นได้ว่า เรื่องของการอบรมเลี้ยงดูเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพราะผลที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูนั้นจะเป็นตัวหล่อหลอมให้มีบุคลิกภาพเป็นอย่างไรก็ได้ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างมั่นคง การมีความมั่นใจในตนเอง ความสำเร็จใจผู้อื่น การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ รวมทั้งการสร้างทัศนคติ ค่านิยม และลักษณะนิสัยของบุคคล ผู้อื่นอีกด้วย

ศรีสุดา ศิริสิทธิ์ (2522) และธีระ ชัยยุทธบรรยง (2527) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับ บิดามารดา หรือผู้ปกครองที่จะปฏิบัติต่อบุตรหรือนักเรียนในปกครองในทัศนคติที่สอดคล้องกัน คือ

1. บิดามารดาเป็นผู้มีส่วนสร้างความอบอุ่น ความรัก ความมั่นคง และเสริมสร้างกำลังใจให้แก่บุตร และนักเรียนในปกครองเป็นอย่างมาก เป็นต้นว่า ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบิดามารดาแนะนำในเรื่องที่มีประโยชน์ต่อการเรียน สนับสนุนในเรื่องการศึกษาเล่าเรียนอย่างเต็มความสามารถ

2. ถ้าเป็นไปได้ควรเลือกทำเลสำหรับที่อยู่อาศัยในบริเวณที่สงบเงียบปราศจากสิ่งรบกวนและควรจัดหาห้องส่วนตัวให้สมาชิกในครัวเรือน ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกได้รับการศึกษาเล่าเรียนที่บ้านของนักเรียน
3. พยายามให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน เช่น คอยดูแลให้ได้มีเวลาทำงานตามที่ครูมอบหมายให้อย่างสม่ำเสมอ โดยไม่มอบหมายงานที่บ้านให้แก่เด็กเรียนในขณะที่นักเรียนทำงาน
4. ควรปกครองนักเรียนด้วยความยุติธรรม ไม่บังคับหรือตามใจมากเกินไป
5. ให้นักเรียนมีเงินสำหรับใช้จ่ายอย่างเพียงพอ และมีเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการเล่าเรียนครบทุกอย่าง
6. เอาใจใส่ดูแลสุขภาพของนักเรียน เมื่อเจ็บไข้ไม่สบายต้องรีบพาไปรักษา
7. หาหนังสือดีมีประโยชน์ให้อ่าน และแนะนำให้รู้จักเลือกอ่านหนังสือที่มีคุณค่าและรู้จักการคบเพื่อน

(สุวัฒนา แก้วสุวรรณ , 2532) กล่าวไว้ว่า นักการศึกษาทั้งหลายตระหนักดีว่า ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญต่อการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นในการดำเนินการศึกษาให้มีสมรรถภาพและมีพัฒนาการ นักการศึกษาจึงต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในเรื่องการจัดการศึกษาให้มากที่สุด โดยให้ความสนใจความก้าวหน้าในการเรียนที่บ้านและที่โรงเรียน สอนให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าของการเรียน จะทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ผู้ปกครองเข้าใจบทบาทของตนเองและให้ความร่วมมือกับครูและโรงเรียนมาก เท่าใดก็จะเป็นแรงผลักดันให้ทางโรงเรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีกับนักเรียนเป็นอย่างมาก

ศักดา ปรารค์ประทานพร (2522) กล่าวไว้ว่า เมื่อนักเรียนเข้า โรงเรียนแล้ว พ่อแม่ควรพัฒนาการเรียนรู้อันของนักเรียนด้วยการเป็นกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน และทำความเข้าใจกับบทเรียนต่าง ๆ แต่ก็มีไว้ว่าทำการบ้านให้ เพียงแต่แสดงความสนใจในบทเรียนที่นักเรียนกำลังเรียน และให้กำลังใจสนับสนุนจัดสิ่งแวดล้อมในบ้านให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้อันของนักเรียนฝึกนิสัยให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ซื่อสัตย์ในการเรียนรู้อันด้วยการช่วยทบทวนบทเรียนบ้าง และเมื่อใดที่มีโอกาสผู้ปกครองจะต้องช่วยกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักฝึกสติปัญญา นอกจากนี้ผู้ปกครองจะต้องติดตามความก้าวหน้าทางสติปัญญาของนักเรียนอย่างใกล้ชิด คอยได้ถามเรื่องการเรียนรู้ใน

โรงเรียน ถ้ามีโอกาสเสริมได้ก็ควรช่วยเสริม เมื่อใดที่นักเรียนมีโอกาสช่วยตัวเองได้ก็ควรให้เขาช่วยตัวเอง

พะยอม อิงคตานุวัฒน์ (2530) กล่าวได้ว่า พ่อแม่มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยการจัดหาเครื่องใช้ และอุปกรณ์ในการไปโรงเรียนและการเรียนให้ครบถ้วน นอกจากนี้แล้วผู้ปกครองควรช่วยทบทวนสิ่งที่นักเรียนได้เรียนมา พร้อมกับเตรียมตัวสำหรับวันต่อไป

ละเมียด ลิ้มอักษร (2521) กล่าวไว้ว่า สาเหตุทำให้นักเรียนเรียนไม่ดีมีหลายประการ สิ่งที่ควรพิจารณา คือ พ่อแม่ผู้ปกครองจัดสิ่งแวดล้อมให้นักเรียนได้เหมาะสมหรือไม่เพียงใด นักเรียนมีห้อง หรือสภาพที่เป็นสัดส่วนที่จะทำการบ้านหรือทำงานได้สะดวกสบายเพียงใด ฯลฯ นอกจากจะพิจารณาและแก้ไขสาเหตุให้ถูกต้องแล้ว พ่อแม่ควรใช้เวลาสนทนาซักถามเกี่ยวกับการเรียนหรือเกี่ยวกับหาโรงเรียน ก่อนที่จะปล่อยให้เด็กทำการบ้านหรือทำงานตามลำพัง ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเห็นว่าพ่อแม่มีความรักและห่วงใย และเพื่อตอบปัญหาแก้ข้อสงสัยของนักเรียน นักเรียนจะมีความสนใจและภาคภูมิใจ ถ้าพ่อแม่สามารถให้คำแนะนำ หรือตอบคำถามเกี่ยวกับการเรียนของตนได้จะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสนใจในการเรียนยิ่งขึ้น การให้คำแนะนำแก่นักเรียนนั้นพ่อแม่ควรช่วยแต่เพียงให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนต้องการ และคอยดูแลให้นักเรียนทำการบ้านตามที่โรงเรียนมอบหมายให้ แต่การดูแลไม่ควรเป็นไปในลักษณะตอบตามเพราะจะเป็นการฝึกให้นักเรียนขาดความรับผิดชอบนอกจากนี้แล้ว พ่อแม่ ผู้ปกครองก็ควรหาโอกาสพบปะสนทนากับครูเพื่อถามข่าวคราวความก้าวหน้าทางการเรียน ตลอดจนจนความประพฤติของนักเรียนที่อาจจะต้องร่วมมือกันแก้ไข

การอบรมเลี้ยงดูเด็กนั้นย่อมมีวิธีการที่แตกต่างกันไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิหลัง และประสบการณ์ความรู้ และความเชื่อมั่นที่ยึดปฏิบัติของผู้เลี้ยงดู จากการศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กของ อุทัยวรรณ บัวผัน (2531) ได้ประมวลแนวทางที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กไว้ดังนี้

1. บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรพยายามตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก และแนะแนวทางเพื่อส่งเสริมความเจริญงอกงามทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จัดสิ่งแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมความเจริญเติบโต

2. บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรฝึกวินัยและความรับผิดชอบที่เหมาะสมกับวัยของเด็กและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

3. บิดามารดาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นแบบในครอบครัว โดยเฉพาะบิดามารดาจะเป็นตัวแบบที่สำคัญที่จะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง

4. บิดามารดาควรรับผิดชอบร่วมกันในการอบรมเลี้ยงดูบุตร เช่น มีการวางแผนร่วมกัน ร่วมกันคิด ตลอดจนหาวิธีการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูบุตรให้สอดคล้องกัน

5. บิดามารดาควรให้ความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่ สนใจในพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุตรอย่างเพียงพอ เพื่อสร้างความรู้สึกมั่นคงทางอารมณ์ให้แก่เด็ก

6. สำหรับผู้ปกครองที่อบรมเลี้ยงดูบุตรแบบเข้มงวดกวดขัน ควรจะได้ฝึกความเป็นอิสระและความเป็นตัวของตัวเอง เพื่อช่วยให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เข้มแข็ง และมีความมั่นใจในตนเอง ส่งเสริมการแสดงออกในทุกๆ ด้านอีกด้วย นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมการเล่นอย่างอิสระกับเพื่อนวัยเดียวกัน

7. การลงโทษบุตร บิดามารดาไม่ควรกระทำไปตามอารมณ์แต่ควรลงโทษอย่างเหมาะสมด้วยความรักและความหวังดี การลงโทษควรปฏิบัติให้เหมาะสมกับวัย และเหมาะสมกับความผิดควรลงโทษทันทีเมื่อเขาทำผิดและไม่ควรรุนแรง ไม่ควรกักขังหรือใช้สิ่งของขว้างปาเด็ก เพราะจะทำให้ร้ายจิตใจของเด็ก

8. การให้คำยกย่องชมเชย บิดามารดาควรยกย่องและชมเชยบุตรเมื่อทำงานสำเร็จ เพื่อสร้างความภูมิใจและความมั่นใจในการกระทำของตนเอง บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมักจะไม่วินิจฉัยเมื่อบุตรทำความดี การยกย่องชมเชยที่ดีจะช่วยพฤติกรรมนั้นมีความคงทนถาวรต่อไป

9. ในกรณีที่บุตรแสดงความก้าวร้าว บิดามารดาควรจะมอบหมายงานให้เด็ก รับผิดชอบตามความสามารถ อย่าปล่อยให้มีความว่างและพยายามศึกษาสาเหตุของความก้าวร้าว และหาทางแก้ไข

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า พ่อ แม่มีบทบาทสำคัญยิ่ง ไม่เพียงแต่การปลูกฝังความคิดในทุก ๆ ด้านของเด็กเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ความคิดเหล่านั้นของเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ในขั้นสูงขึ้นไป พ่อ แม่จะต้องส่งเสริมให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต สนใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถ ความคิดเห็น ตลอดจนยอมรับการตัดสินใจของเด็ก นอกจากนั้นพ่อแม่จะต้องมีวิธีการกระตุ้นความสนใจของเด็กในเรื่องการแสดงออกทางพลศึกษาให้มากขึ้น สนับสนุนให้เด็ก

ช่วยเหลือตนเอง และให้กำลังใจ ชมเชย และสามารถสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองให้เกิดประโยชน์ เป็นอย่างดี เหล่านี้นับว่าเป็นการส่งเสริมการพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและทักษะให้สูงขึ้น กล่าวโดยสรุปเด็กที่มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และทักษะนั้นจะมีลักษณะเป็นผู้นำและสามารถให้ผลผลิตใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ตลอดจนสามารถคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้เหมาะสมในสภาพสังคมปัจจุบันที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเทศชาติกำลังต้องการบุคคลเหล่านี้เป็นจำนวนมาก เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้สำเร็จและนำประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง

ครอบครัวเป็นครูคนแรกของเด็ก และมีความสำคัญในชีวิตของเด็กอย่าง จี.ดี.มิชเชล (G.D.Mitchell อ้างถึงใน ชนิตา รักษ์พลเมือง , 2531) ได้กล่าวถึง บทบาทการ ขัดเกลาทางสังคมของครอบครัว โดยแสดงถึงการเรียนรู้ระบบแห่งความเหลื่อมล้ำในสังคม หรือสถานภาพแต่ละคนในสังคมจากระบบความเหลื่อมล้ำ และสถานภาพของสมาชิกแต่ละคนในครอบครัว ดี.เอฟ. สวิฟท์ (D.F.Swift) อันจะเป็นพื้นฐานแห่งการดำเนินชีวิตในสังคมส่วนรวม นอกจากนี้ นักสังคมวิทยาบางคน เช่น ยอร์ช เฮส มีด (George H. Mead) ได้กล่าวว่าครอบครัวมีหน้าที่พัฒนาบุคลิกภาพ กระบวนการขัดเกลาทางสังคม และพัฒนาบุคลิกภาพของครอบครัวนี้มีส่วนสำคัญต่อพฤติกรรมของเด็กทั้งในและนอกห้องเรียน ทอร์สเทน ฮูเซ็น (Torsten Husen) ได้ทำการศึกษาในประเทศ สวีเดน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวเด็กนักเรียน 400 ครอบครัว พบว่าแบบแผนการเลี้ยงดูเด็ก (rearing ritual) ซึ่งเป็นการฝึกนิสัยเด็กเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กที่โรงเรียน โดยเด็กที่ได้รับการฝึกฝนนิสัยจะเป็นเด็กที่จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความประพฤติดีในโรงเรียน เราจะพบว่าสิ่งแวดล้อมที่บ้านมีอิทธิพลต่อนักเรียน คำว่าสิ่งแวดล้อมที่บ้านนี้ หมายรวมถึงความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู และสภาพเศรษฐกิจ กล่าวคือ เด็กที่มาจาก ครอบครัวที่สมาชิกครอบครัวมีความสัมพันธ์กันดีมักจะมองโลกในแง่ดีมีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมักจะทำให้เด็กมีลักษณะเป็นตัวของตัวเองและมีเหตุผล ฯลฯ อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่บ้านนี้มีผลโดยตรงต่อพฤติกรรม ทัศนคติ และความพร้อมทางด้านจิตใจของเด็กเป็นอย่างมาก หากเด็กจะเรียนได้เต็มที่และมีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับในสังคมโรงเรียนจะต้องอาศัยครอบครัวเป็นแหล่งอิทธิพลในการที่จะช่วยให้การเรียนได้ผลตามต้องการ และช่วยให้เด็กเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและสังคมโรงเรียน

ดิวเยอร์ (Dwyer , 1994) ได้กล่าวไว้ว่า ถึงเวลาแล้วที่ผู้ปกครองและครูในระดับประถมศึกษา ควรให้ความร่วมมือประสานงานกันในด้านที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ความคิดนี้ควรถูกบรรจุไว้ในหลักการของการประถมศึกษาของชาติ โดยผู้ปกครองต้องช่วย ส่งเสริมดูแลบุตรหลานของตนอย่างจริงจังที่บ้านเพื่อให้มีความพร้อมที่จะเรียน เมื่อมาถึงโรงเรียนทางโรงเรียนควรมีวิธีการรายงานผลความก้าวหน้าทางการเรียนของเด็กในรูปแบบการประเมินที่เด่นชัด โปรแกรมการเรียนการสอนเน้นการที่ผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมด้วยเป็นสาระสำคัญ มีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน อีกทั้งต้องมีคู่มือแนะนำ เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องในการช่วยเหลือติดตามการเรียนการสอนที่โรงเรียน

ครอบครัวเป็นสถาบันสังคมพื้นฐานที่สำคัญของสังคม และถึงแม้ว่าจะเป็นสถาบันที่มีขนาดเล็ก แต่ก็มีอิทธิพลต่อสังคมมากที่สุด เพราะเป็นสถาบันที่ผูกพันกับสมาชิกทุกคนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ครอบครัวประกอบด้วย บิดา มารดา ผู้ปกครอง และญาติพี่น้องของเด็ก บิดา มารดาหรือผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด เพราะเป็นผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูและสร้างความอบอุ่นแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิด จนกระทั่งเมื่อเติบโตขึ้นก็เตรียมเด็กให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาต่อไป ครอบครัวจึงเป็นสถาบันทางสังคมหน่วยแรกที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ (รัตนา ตุงคสวัสดิ์ , 2528) ดังนั้นครอบครัวจึงมีหน้าที่สำคัญในด้านการช่วยเสริมสร้างสมาชิกให้กับสังคม อันเป็นเหตุให้สังคมสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ เป็นแหล่งหลอมให้แก่สมาชิกครอบครัว ตลอดจนช่วยทำหน้าที่แทนสถาบันสังคมอื่น ๆ เช่น สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา เป็นต้น ซึ่งทำหน้าที่ต่าง ๆ ในทางสังคม เรียกว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคม นั่นคือ การถ่ายทอดความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกครอบครัว

ในส่วนของการศึกษา การทำหน้าที่ด้านการขัดเกลาทางสังคมก็เป็นการให้ การศึกษารูปแบบหนึ่ง คือ การศึกษาแบบธรรมดาลัย (informal education) และนับเป็นการศึกษาเบื้องต้นที่บุคคลได้รับในสังคม ตั้งแต่การเรียนรู้ การกิน การเล่น การขับถ่าย ฯลฯ ตามรูปแบบอันเป็นที่ยอมรับของสังคม การเรียนรู้ในเบื้องต้นนี้ไม่เพียงแต่เป็นการเรียนรู้ถึงสถานภาพและบทบาทของตนเองและผู้อื่น แต่รวมไปถึงการพัฒนาบุคลิกภาพอีกด้วย รวมทั้งเป็นการเรียนรู้ระเบียบกฎเกณฑ์ข้อห้ามของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นหน่วยงานของคณะศึกษาศาสตร์ หรือ คณะครุศาสตร์ การก่อตั้งมีผลสืบเนื่องมาจากการก่อตั้งคณะศึกษาศาสตร์หรือคณะครุศาสตร์ โดย มุ่งหวังให้มหาวิทยาลัยได้ทำหน้าที่ผลิตครูปริญญา เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติในการฝึกหัดครูระดับปริญญาตรี มีความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งโรงเรียนสาธิตขึ้นในคณะ ศึกษาศาสตร์ เพื่อให้ผลิตฝึกงาน ค้นคว้าหาความชำนาญ และประสบการณ์ด้วยความมั่นใจ ก่อนจะสำเร็จไปประกอบอาชีพ นอกจากนี้การฝึกหัดงานระดับปริญญา ยังเน้นถึงความสำคัญ ของการค้นคว้า และทดลองเป็นประการสำคัญด้วย วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จึงต้องเน้นในส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นที่ศึกษา วิจัยและทดลองในวิชาการพัฒนาของเด็กในวัยเรียน แต่ใน ระดับการศึกษาต่าง ๆ อันจะส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องในทฤษฎีของวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ วิชาจิตวิทยาการศึกษา วิชาการแนะแนวการศึกษา ตลอดจนทฤษฎีการวัดผล การศึกษา
2. เพื่อเป็นที่ทดลองและวิจัยหลักสูตรประเภทต่าง ๆ ในระดับประถมศึกษา และ มัธยมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรอาชีวศึกษาในแขนงวิชาต่าง ๆ และวิธีสอนวิชาต่าง ๆ วิธี ใช้อุปกรณ์การสอน อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา ตลอดจนหนังสือ แบบเรียน
3. เพื่อเป็นสถานที่ปฏิบัติงานของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ที่จะได้ฝึกหัดงานครูโดย มีการสังเกตการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียน ฝึกหัดการทำงานกับเด็กในวัยและระดับต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาค้นคว้าหาประสบการณ์ในการเรียนการสอนให้ถูกต้องตามหลักวิชา
4. เป็นแหล่งสาธิต และเผยแพร่ผลงานทดลองวิจัยและค้นคว้าทางการศึกษาให้แก่ สถาบันอื่น ๆ เช่น บุคคลที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ชุมชนที่ให้ความร่วมมือในการปรับปรุงวิธีการ ให้การศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐานส่วนร่วม
5. เป็นสถาบันที่ให้การศึกษาแก่กุลบุตร กุลธิดา ตามระดับความสามารถ สติปัญญา ความถนัด และความสนใจ อันจะส่งเสริมให้มีพื้นฐานของการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของ ประเทศชาติต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พรทิพย์ รัตนวิเชียร (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อคุณภาพของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ” ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2521 ทั้งหมดจำนวน 236 คน โดยใช้แบบสอบถามความคาดหวังเกี่ยวกับคุณภาพของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จำนวน 82 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า

1. ในด้านการเรียนการสอน ส่วนมากผู้ปกครองมีความคิดเห็นตรงกันว่าโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้เป็นที่พอใจของผู้ปกครองในทุกเรื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เป็นโรงเรียนซึ่งอยู่ใกล้แหล่งวิชาการ และโดยหน้าที่แล้ว โรงเรียนสาธิตเป็นโรงเรียนที่ทำหน้าที่สาธิตวิธีสอนและวิธีการจัดการศึกษาในชั้นประถมศึกษา

2. ในด้านบุคลากร ส่วนมากผู้ปกครองมีความคิดเห็นตรงกันว่าโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้เป็นที่พอใจของผู้ปกครอง นอกจากเรื่องการนำหลักจิตวิทยามาใช้ประกอบในการสอน และเรื่องบุคลิกภาพของอาจารย์นั้นผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติได้น้อยกว่าที่คาดหวังทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะการสอนของครูประถมต้องรับผิดชอบในการสอนทุกวิชาและยังทำหน้าที่ครูประจำชั้นอีกด้วย

3. ในด้านกิจการนักเรียนส่วนมาก ผู้ปกครองมีความคิดเห็นตรงกันว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติตามที่ผู้ปกครองคาดหวังไว้ ส่วนเรื่องการเข้มงวดกวดขันความประพฤติในอันที่จะอบรมให้มีกิจกรรมายทเรียบร้อยเหมาะสมกับระเบียบประเพณีไทยนั้นผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติตามน้อยกว่าที่คาดหวังไว้

4. ในด้านการบริการต่าง ๆ ส่วนมากผู้ปกครองมีความคิดเห็นตรงกันว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติตามที่ผู้ปกครองคาดหวังไว้ นอกจากการเปิดขายอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียน โรงเรียนปฏิบัติตามน้อยกว่าที่คาดไว้ ส่วนเรื่องสิ่งแวดล้อม ห้องสมุด อุปกรณ์การสอน ห้องส้วม โต๊ะเก้าอี้ โรงเรียนปฏิบัติตามจริงน้อยกว่าที่ผู้ปกครองคาดหวังไว้เช่นกัน

5. ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โรงเรียนปฏิบัติตามจริงได้เป็นที่พอใจของผู้ปกครอง ส่วนเรื่องการจัดเชิญวิทยากร การพิจารณาจัดทำโครงการสอนเอกสารประกอบการเรียน โรงเรียนปฏิบัติตามจริงได้น้อยกว่าความคาดหวังของผู้ปกครอง

วรรณงาม รุ่งพิสุทธิพงษ์ (2522) ได้ศึกษาพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก ปรากฏว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมักจะซุกซน ไม่ซ้ซลาด มีแผนงาน อยากรู้ อยากรู้อยากเห็น ไม่ชอบเป็นผู้ตาม ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ใช้อำนาจข่มขู่มักจะเงียบ ๆ มีความคิดริเริ่มในวงจำกัด ชอบเพื่อฝัน

ดารณี ศษศรีสวัสดิ์ (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ ปัญหาการสอนพลศึกษาตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ” โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนวิชาพลศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 210 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูพลศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการสอน เพื่อให้นักเรียนสามารถเคลื่อนไหวตามจังหวะดนตรี ในการสอนกิจกรรมต่าง ๆ ในเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนด ครูพลศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาอันเนื่องมาจากอุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ สถานที่เรียนไม่เหมาะสมกับเนื้อหา และผู้สอนไม่มีทักษะพื้นฐานในการวัดและประเมินผล ครูพลศึกษาประสบปัญหาอันเนื่องมาจาก วิธีการวัดและประเมินผลที่ใช้ อยู่ ในขณะนี้ยุ่งยากและซับซ้อนเกินไป ข้อเสนอของกลุ่มโรงเรียนกำหนดให้นักเรียนสอบไม่ตรงกับเนื้อหาที่ครูสอน ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทดสอบ และช่วงเวลาสอบมีน้อยเกินไปแต่เนื้อหาที่สอนมีมาก

อนงค์ หงสา (2528) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และเจตคติของผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักสูตรกับการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน โดยใช้ตัวอย่างประชากรเป็นผู้ปกครอง 530 คน ครู 40 คน และนักเรียน 48 คน ผลจากการศึกษาพบว่าผู้ปกครองบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของตนเองในการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยคิดว่าผลการเรียนของนักเรียนขึ้นอยู่กับ การสอนของครูแต่เพียงผู้เดียว จึงทำให้ละเลยมิได้ส่งเสริมการเรียนรู้เท่าที่ควร นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นอันดับแรก การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองที่มีต่อ นักเรียนจึงมีความสำคัญลดน้อยลง

อุทัยวรรณ บัวผัน (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความสามารถของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยแบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลย ได้สรุปอภิปรายไว้ดังนี้

เมื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการเรียนของนักเรียนตามลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูแล้วปรากฏว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีคะแนนความสามารถทางการเรียนสูงที่สุดที่เป็นเช่นนี้เพราะวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอันมีบรรยากาศ

การยอมรับให้เด็กแสดงความคิดเห็นและส่งเสริมการแสดงออก ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่น กล้าคิด และตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญในการแสดงออกของเด็กเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันนั้น บิดามารดาและผู้ปกครองมักจะมุ่งหวังให้เด็ก แสดงความเคารพ เชื่อฟัง และทำตามคำสั่ง ความต้องการของผู้ใหญ่ทำให้เด็กไม่กล้าตัดสินใจ หรือแสดงความคิดเห็น ไม่เป็นตัวของตัวเอง และขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับบิดามารดาหรือผู้ปกครองไว้ดังนี้

1. บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรตระหนักถึงบทบาทของตนในการส่งเสริม การแสดงออกทางการเรียนของเด็กโดยให้ความสนใจอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเอาใจใส่ ช่วยจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการแสดงออกได้เหมาะสมกับวัย
2. บิดามารดาควรให้ความสนใจ และส่งเสริมการแสดงออกของเด็กด้วยการกระตุ้นให้มีประสาทสัมผัสเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น ให้เป็นคนช่างสังเกต ได้มีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า หรือส่งเสริมให้เขามีการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
3. รัฐบาลและผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรควรจัดการอบรมหรือจัดพิมพ์เอกสารเพื่อเผยแพร่ ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับบทบาทของบิดามารดา หรือผู้ปกครองในการส่งเสริมการแสดงออกทางด้านต่าง ๆ ของเด็ก ๆ โดยจำกัดเป็นโครงการอบรมเรื่องการเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม และต่อเนื่องกันไป

กิติพงษ์ ชาติยะ (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการส่งเสริมของบิดามารดา ด้านการออกกำลังกายของเด็กก่อนวัยเรียนโรงเรียนอนุบาลจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า

บิดามารดาส่งเสริมการออกกำลังกายของเด็กก่อนวัยเรียนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ให้นบุตรได้ออกกำลังกายครั้งละประมาณ 10 ถึง 20 นาที หรือ 20 ถึง 30 นาที ในช่วงเวลาเย็นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวันเสาร์และวันอาทิตย์ สถานที่ออกกำลังกายได้แก่ ภายในบริเวณบ้าน สนามเด็กเล่นของโรงเรียน สนามกลางแจ้ง สนามของสถานศึกษาและสระว่ายน้ำของสวนราชการหรือเอกชน กิจกรรมการออกกำลังกาย ได้แก่ การขี่จักรยานสองล้อหรือจักรยานสามล้อ การเดิน การเล่นเครื่องเล่นสนาม การวิ่งเหยาะ การเล่นกับลูกบอล การกระโดดในรูปแบบต่าง ๆ การบริหารร่างกาย และการว่ายน้ำเบื้องต้น บิดามารดาประสบปัญหาในการส่งเสริมการออกกำลังกายโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ บุตรติดรายการโทรทัศน์ บิดา มารดามีภาระกิจภายในครอบครัวมาก สถานที่ออกกำลังกายสำหรับเด็กมีไม่เพียงพอ อยู่ไกลไปมาไม่สะดวก คับแคบ มีผู้เข้าร่วมในกิจกรรมมากเกินไป สถานที่ออกกำลังกายของเอกชนเก็บค่าบริการแพงจน

เกินไป อุปกรณ์ในการออกกำลังกายส่วนตัวมีราคาแพง อุปกรณ์ หรือเครื่องเล่นสนามสำหรับเด็ก มีไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสมกับวัย และไม่ปลอดภัยขาดการซ่อมแซม

ศุคติ เรื่องศรีมัน (2533) ได้ทำการศึกษาถึงบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีปัญญาเลิศและความสามารถพิเศษ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในการส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งความสามารถพิเศษนี้รวมถึงความสามารถพิเศษเฉพาะด้านพลศึกษาด้วย คือ บิดา มารดาโดยบทบาทของบิดามารดา มีดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดู คือ ตอบคำถามของบุตรด้วยความอดทน ส่งเสริมให้บุตรคิดด้วยตนเองรับฟังความคิดเห็นของบุตร ให้กำลังใจและชมเชยบุตร เลี้ยงดูบุตรด้วยความรักและเอาใจใส่
2. การส่งเสริมด้านการเพิ่มความรู้และประสบการณ์ คืออ่านหนังสือให้บุตรฟังเป็นประจำเมื่ออยู่ในวัยเด็ก จัดหาผู้เชี่ยวชาญมาสอนเพิ่มเติม พาบุตรไปชมนิทรรศการและการแข่งขัน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับผลงานของบุตร
3. การส่งเสริมด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ คือ จัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องเล่นและหนังสือที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถพิเศษของบุตร จัดห้องหรือมุมส่วนตัวให้แก่บุตร

สิริวรรณ ฉายวิมล (2538) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาพลศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาแห่งชาติ ตามการรับรู้ของผู้บริหาร และครูผู้สอนวิชาพลศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบปัญหา ระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอนวิชาพลศึกษา และเปรียบเทียบปัญหา ระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในอำเภอเมืองกับโรงเรียนที่อยู่อำเภอรอบนอก เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาพลศึกษา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) นำข้อมูลที่ ได้มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบด้วยค่า t (t -test)

ผลการวิจัยพบว่า

การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน พบว่าผู้บริหาร และครูพลศึกษาส่วนใหญ่รับรู้ว่ามี ปัญหาในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอนวิชาพลศึกษาโดยส่วนรวมรับรู้ว่ามี

ปัญหาไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในอำเภอเมืองกับโรงเรียนที่อยู่รอบนอก โดยส่วนรวมรับรู้ว่ามีปัญหาไม่แตกต่างกัน

ปัญหาด้านการจัดปัจจัยสภาพแวดล้อมและอุปกรณ์ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาพลศึกษาส่วนใหญ่รับรู้ว่ามีปัญหาในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอนวิชาพลศึกษา โดยส่วนรวมรับรู้ว่ามีปัญหาไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในอำเภอเมืองกับโรงเรียนที่อยู่รอบนอก โดยส่วนรวมรับรู้ว่าปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาพลศึกษารับรู้ว่ามีปัญหาในระดับน้อย ในปัญหาต่อไปคือ การสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ยกเว้นการใช้สื่อและอุปกรณ์ รับรู้ว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากเมื่อเปรียบเทียบปัญหาระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอนวิชาพลศึกษา โดยส่วนรวม รับรู้ว่ามีปัญหาไม่แตกต่างกันในปัญหาต่อไปนี้คือ การสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร เนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การใช้สื่อและอุปกรณ์ และเมื่อเปรียบเทียบปัญหาระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในอำเภอเมืองกับโรงเรียนที่อยู่รอบนอก โดยส่วนรวมรับรู้ว่าปัญหาไม่แตกต่างกันในปัญหาต่อไปนี้คือ การสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร การวัดและประเมินผล ส่วนเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การใช้สื่อและอุปกรณ์ โดยส่วนรวมรับรู้ว่ามีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

เทอร์แมน (Terman , 1954) ทำการวิจัยเรื่องความคิดริเริ่มของเด็ก 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความคิดริเริ่มสูงและต่ำ ผลปรากฏว่ากลุ่มที่มีความคิดริเริ่มต่ำมาจากครอบครัวที่เข้มงวด ซึ่งมักจะมีความขัดแย้งไม่อิสระเท่ากับกลุ่มที่มีความคิดริเริ่มสูง ซึ่งเป็นเด็กที่มีความสนใจในผลสัมฤทธิ์ของตน การศึกษาดังกล่าวพอจะเห็นได้ว่ากรอบมเลี้ยงดูมีสาเหตุต่อการพัฒนาการทางความคิดของเด็กด้วย

ไลกอน (Ligon , 1957) พบว่าเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีอายุ 6-8 ปี เด็กระบบนี้รักการเรียนรู้มาก ถ้าจัดประสบการณ์ที่ทำหายและสนุกสนานก็จะช่วยให้ความอยากรู้อยากเห็นของเด็กยังคงอยู่และพัฒนาต่อไป นอกเสียจากว่าเขาจะถูกขัดขวางโดยการกระทำของผู้ใหญ่ โดยปกติแล้วเด็ก ๆ สามารถเรียนรู้กฎเกณฑ์ที่ผู้ใหญ่กำหนดให้ได้อย่างเต็มใจ แต่เด็กมักจะชอบสร้างกฎเกณฑ์ด้วยตนเองเพื่อจะปกป้องความถูกต้องและควรสนับสนุนให้เด็กได้มีการเล่นบทบาทสมมุติ และมีส่วนร่วมกิจกรรมกับผู้ใหญ่ เพราะเป็นช่วงเวลาที่ควรจะ

เสริมสร้างคุณลักษณะและหลักจริยธรรม โดยการให้เล่นบทบาทสมมติเป็นเรื่องราวต่าง ๆ หรือด้วยการช่วยอธิบายในเรื่องต่าง ๆ เด็กจะชอบการสร้างบทบาทสมมติและชอบที่จะเล่นกับเพื่อน ๆ จึงเป็นระยะเวลาที่สำคัญที่เด็กอายุ 6-8 ปี ควรได้รับการช่วยเหลือให้ประสบความสำเร็จตามความคิดของเขาแต่ควรสนับสนุนให้เด็กวางแผนโดยปราศจากความช่วยเหลือ พ่อแม่และครูควรจะตอบคำถามของเด็กอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งจะช่วยให้การวางแผนที่แปลกแตกต่างออกไป

วอลเตอร์ (Walter, 1962) และคณะ ได้ศึกษาสาเหตุของการที่บุคคลมีพฤติกรรมขัดกับสังคม สาเหตุหนึ่งจากทางด้านจิตวิทยาคือความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบิดามารดา ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. การทอดทิ้ง เด็กที่รู้สึกตัวว่าถูกทอดทิ้งจะมีปฏิกิริยาตอบโต้เพื่อประท้วงประชันพ่อแม่ เพื่อดึงดูดความสนใจโดยการทำความผิด เป็นการตำหนิลงโทษบิดามารดาทางอ้อม เด็กจะเกิดความรู้สึกไม่ดีต่อบิดามารดา
2. การตามใจมากเกินไปจนเกินขอบเขต เด็กจะมีลักษณะคล้ายทารก ไม่บรรลุนิติภาวะทางอารมณ์ ชอบทำตามความพอใจของตนเอง ไม่รู้จักยับยั้งความต้องการ ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้และจะมีปฏิกิริยาเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม
3. การขาดแบบอย่างที่จะยึดถือได้ เด็กที่จะเติบโตมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขจะต้องมีการศึกษาตัวอย่างที่ดีจากบุคคลอื่นเพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เด็กที่ขาดการเอาใจใส่จากพ่อแม่ หรือถูกพ่อแม่ทอดทิ้งจะไม่มีแบบอย่างที่ดีที่ตนจะเลียนแบบ หรือเด็กที่พ่อแม่ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี และเด็กที่พ่อแม่ต้องการให้เด็กเป็นอย่างใดที่เด็กไม่สามารถเป็นได้จะทำให้เด็กเกิดความยุ่งยากใจไม่สามารถทำตามแบบอย่างได้

ทอร์สเทน ฮูเซ็น (Torsten Husen) ได้ทำการศึกษาในประเทศสวีเดน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวเด็กนักเรียน 400 ครอบครัว พบว่าแบบแผนการเลี้ยงดูเด็ก (rearing ritual) ซึ่งเป็นการฝึกนิสัยเด็กเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กที่โรงเรียน โดยเด็กที่ได้รับการฝึกฝนนิสัยจะเป็นเด็กที่จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความประพฤติดีในโรงเรียน เราจะพบว่าสิ่งแวดล้อมทางบ้านมีอิทธิพลต่อเด็กนักเรียน คำว่าสิ่งแวดล้อมทางบ้านนี้หมายถึงความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูและสภาพเศรษฐกิจ กล่าวคือเด็กที่มาจากครอบครัวที่สมาชิก ครอบครัวมีความสัมพันธ์กันดีมักจะมองโลกในแง่ดี มีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มักจะทำให้เด็กมีลักษณะเป็นตัวของตัวเองและมีเหตุผล ฯลฯ อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางบ้านนี้มีผลโดยตรงต่อพฤติกรรม ทักษะคติ

และความพร้อมทางด้านจิตใจของเด็กเป็นอย่างมาก หากเด็กจะเรียนได้เต็มที่และมีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับในสังคม โรงเรียนจะต้องอาศัยครอบครัวเป็นแหล่งอิทธิพลในการที่จะช่วยให้ได้ผลตามต้องการ และช่วยให้เด็กเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและสังคมโรงเรียน

เฮอร์ลิค (Hurlock , 1967) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีผลต่อบุคลิกภาพของเด็ก โดยแยกออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นแบบในครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่จะเป็นตัวแบบที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ดังนั้นพ่อแม่จึงจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก

2. ครอบครัวจะเป็นต้นกำเนิดในการอบรมสั่งสอนเด็กให้มีความประพฤติที่ดีงาม เพราะพ่อแม่ ผู้ปกครองสามารถที่จะให้รางวัลหรือลงโทษเด็กได้

4. ครอบครัวจะต้องพยายามให้เด็กเกิดแรงจูงใจ เพื่อให้เด็กทำในสิ่งที่ถูกต้องตามวัฒนธรรมและฝึกให้เด็กยึดคุณค่าที่ดีตามวัฒนธรรม

เมเยอร์แบงก์ (Majoribanks , 1972) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครอง สภาพแวดล้อม และระดับฐานะทางสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอายุ 1 ขวบ จำนวน 185 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถามทางสมองเบื้องต้น (Primary Mental Ability) สำหรับนักเรียนและแบบสอบถามซึ่งใช้สำหรับสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง ผลการศึกษาเรื่องนี้ปรากฏว่านักเรียนที่ผู้ปกครองให้การส่งเสริมการเรียนมีการเตรียมโครงการในการเรียนของเด็ก เห็นความก้าวหน้าของเด็ก และเห็นความสำคัญในการศึกษาตลอดจนมีความสนใจในเรื่องที่เกี่ยวกับโรงเรียนจะมีคะแนนจากแบบสอบถามทางสมองเบื้องต้น (Primary Mental Ability) สูง

ฟาวเลอร์ (Foeler , 1974) ได้วิจัยเรื่อง “ ความรู้สึกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเรื่องทัศนคติการตอบสนอง และการยอมรับที่มีต่อการสอนวิชาพลศึกษา ” โดยการทดลองกับนักเรียนในชั้นประถมศึกษาของสหรัฐอเมริกาจำนวน 28 โรงเรียน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 , 4 และ 6 พบว่าในการสอนวิชาพลศึกษา ครูผู้สอนจะมีพฤติกรรมในการสอนแตกต่างกัน แต่นักเรียนเข้าใจและรู้ถึงพฤติกรรมที่ครูได้แสดงออกได้ดี จึงทำให้เกิดความร่วมมือในการเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี และทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษา

เบล (Beale , 1975) ได้วิจัยเรื่อง “ การเลือกแบบการสอนวิชาพลศึกษา โดยครูสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ” โดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ครูสอนพลศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา ทางภาคใต้ ของรัฐคาโรไลนา จำนวน 10 โรงเรียน พบว่า

1. โปรแกรมการสอนพลศึกษาเป็นส่วนสำคัญของโปรแกรมในชั้นประถมศึกษา
2. การสอนโปรแกรมมีประโยชน์มาก เพราะเป็นการช่วยพัฒนาเด็กในทุกทาง ยังเป็นการช่วยเหลือครูผู้สอน ทำให้การสอนดำเนินตามหลักสูตรด้วยดี
3. ด้านทุนทรัพย์มีความจำเป็นมากที่จะสร้างโปรแกรมพลศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาให้สมบูรณ์ได้ ครูผู้สอนพลศึกษาควรเลือกใช้ทุนทรัพย์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
4. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษาทุกคน เป็นผู้มีส่วนสนับสนุนโปรแกรมการสอนให้ดำเนินลุล่วงไปด้วยดี
5. ครูผู้สอนพลศึกษาควรจะมีความรู้ ความสามารถ และเตรียมตัวในการสอนเป็นอย่างดี ถ้าครูผู้สอนไม่มีความสามารถพอ การสอนแบบโปรแกรมจะไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้
6. แนวความคิดหรือรูปแบบของการสอนพลศึกษาที่ใช้อยู่ นักการศึกษาทั้งหลายได้พยายามหาทางปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา

ลอเรธา (Loretta , 1977) ทำการวิจัยเรื่อง “ Parents's perceptions of their Children, Parents's child Learning Practices, and Children's Interpersonal Behavior with an Adult ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของเด็กกับการรับรู้ของบิดามารดา ในการเอาใจใส่เลี้ยงดูเด็กและการฝึกอบรมเด็ก
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการของการรับรู้ของบิดามารดา เอาใจใส่ เลี้ยงดู และการฝึกอบรมเด็ก

ผลการวิจัยพบว่าบิดามารดาที่มีทัศนคติในทางบวกเด็กประเภทนี้จะมีพฤติกรรมในทางบวก บิดามารดาที่มีทัศนคติในทางลบเด็กประเภทนี้จะมีพฤติกรรมในทางลบด้วย ความแตกต่างทางเพศทำให้เกิดความรับรู้ที่แตกต่างกัน บิดามารดาจะเข้าใจลูกผู้หญิงในทางบวกมากกว่าลูกผู้ชาย บทบาทของครอบครัวแสดงให้เห็นว่าบิดาเห็นความสำคัญของรางวัลการวิจารณ์ ในขณะที่มารดาเน้นการแสดงออกถึงความรัก การยอมรับ และใช้วิธีอธิบายในการควบคุมพฤติกรรมที่ก้าวร้าวและทำทางของบุตรมากกว่าบิดา ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดามีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุตรเป็นอย่างยิ่ง

ในสังคมของเราเด็กจำนวนมากที่พรสวรรค์ไม่ได้ถูกพัฒนามาใช้อย่างเต็มศักยภาพ อาจถูกเพิกเฉย ละเลย หรือกีดกันจากสังคม สมมุติว่าเด็กสองคนมีความสามารถเท่ากันตั้งแต่กำเนิด

คนหนึ่งกลายเป็นนักวิทยาศาสตร์ของโลก อีกคนหนึ่งกลายเป็นคนเก็บขยะ อะไรทำให้คน 2 คนต่างกันเช่นนั้น ดร. เบนจามิน บลูม ผู้ซึ่งนักการศึกษาทั่วโลกยอมรับว่าท่านเป็นบิดาแห่งการศึกษาท่านหนึ่งอยากทราบว่าอะไรเป็นปัจจัยทำให้คนเป็นคนเก่งระดับยอดเยี่ยมได้ ดร.บลูม เลือกคนเก่งมาจาก 6 สาขา ได้แก่ นักแกะสลักปฏิมากรรม นักวิจัยทางคณิตศาสตร์ นักเปียโน นักวิจัยทางประสาทศึกษา นักว่ายน้ำเหรียญทองโอลิมปิก และนักเทนนิสระดับแชมป์เปี้ยน ผู้มีอายุไม่เกิน 35 ปี งานวิจัยนี้ใช้เวลาเกือบ 5 ปีเต็ม ๆ จึงเก็บรายละเอียดได้ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นผลการเรียน วิธีพัฒนาความเก่งในสาขาของตนเอง การสนับสนุนจากแหล่งต่าง ๆ ดร.บลูม กับคณะได้ระดมกำลังกันไปสัมภาษณ์คนเก่ง ๆ เหล่านั้นอย่างละเอียดถี่ถ้วน และสัมภาษณ์พ่อแม่ ครูอาจารย์ โค้ช เพื่อน ๆ และคนที่เกี่ยวข้องทั้งหมดหลังจากการวิจัยก็ได้ข้อมูลที่น่าสนใจยิ่ง คือ

1. พ่อแม่ที่มีลูกเก่งระดับชาติไม่ได้ตั้งใจ หรือวางแผนให้ลูกเป็น เพียงแต่ใช้ความเข้าใจ มีจิตใจอยากส่งเสริมว่าจะอะไรจะดีสำหรับลูก เพราะถ้าตั้งใจเกินไปอาจทำให้เกิดบีบคั้นลูกจนไม่เป็นธรรมชาติ และอาจได้ผลในทางตรงกันข้ามก็ได้
2. คนเหล่านั้นมักมีประสบการณ์มาตั้งแต่เด็ก ๆ หรือมีสภาพแวดล้อมที่ยั่ว ความสนใจ เช่น แม่ของนักเทนนิสคนหนึ่งเล่าว่า บ้านอยู่ใกล้สนามเทนนิส ตื่นเช้าขึ้นมาลูกก็เห็น และได้ยินเสียงจนเกิดเป็นความคุ้นเคย คอยเฝ้ามอง ฝ้าสังเกต จนเป็นความชอบ เป็นต้น
3. ทุกคนล้วนเป็นคนขยันงาน มุ่งมั่น หมั่นเพียร ในสาขาอาชีพหรืองานที่ตนรัก แม้เมื่อยามเป็นนักเรียนอยู่ เขาก็ให้เวลากับงานที่เขารักไม่น้อยกว่าอาทิตย์ละ 35 ชั่วโมง ทุกคนไปไม่มีใครบอกว่าตนเองเป็นคนเก่งชั่วข้ามคืน
4. เมื่อยังเด็กอยู่ ได้มีโอกาสแสดงแววให้เห็นแล้วมีพ่อแม่สนับสนุนทันที เช่น นักเปียโนคนหนึ่งที่มีแม่รักดนตรีเห็นลูกสนใจก็ให้ลอง แล้วแม่ก็สอนให้กำลังใจตลอดเวลา คนเก่งส่วนใหญ่ มักมีพ่อแม่ที่เอาใจใส่ทุ่มเทเวลาให้กับลูกอย่างจริงจัง
5. เด็กได้มีโอกาสได้เห็นและฝ้าสังเกตกระบวนการทำงานได้ทดลองทำอย่างใกล้ชิด และซาบซึ้งดีว่า กว่าจะได้งานที่ดีให้คนได้ชื่นชมกันนั้นต้องมีความลำบาก และแก้ไข ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาอย่างมากมาย เด็กจึงเรียนรู้ว่าต้องทำสิ่งที่ดีมีคุณค่าที่สุด
6. พ่อแม่ของคนเก่งมักอุทิศเวลาให้ลูก สนับสนุนลูก นอกเหนือจากการมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่ลูกทำ หากเด็กอยากเล่น ชุกชน แล้วพ่อแม่เฝ้าแต่ห้ามปราม เด็กจะเรียนรู้อย่างลำบากยิ่ง เด็กหลาย ๆ คนคงเลิกราไม่ทำดีกว่า
7. ความสำเร็จมีขั้นตอน มิใช่การได้มาง่าย ๆ คือเด็กต้องเกิดความรักและเป็นสุข สนุกสนานกับสิ่งที่เขาทำต้องศึกษากลเม็ด และวิชาการในการฝึกฝนอย่างกระจำนำความรู้ความชำนาญมาพัฒนาเป็นรูปแบบของตัวเอง ขั้นแรกต้องเลียนแบบคนอื่นมาก่อนแล้วจึงเป็นงานที่มี

เอกลักษณ์ของตน ไม่ว่าจะเป็นงานดนตรี ศิลปะหรือวิทยาศาสตร์ ปัจจัย 7 ประการ นี้เองที่ทำให้คน ๆ หนึ่งเก่งแต่อีกคนหนึ่งเป็นคนธรรมดา สติปัญญาล้น ๆ จะยังประโยชน์อะไรไม่ได้เลย หากไม่มีปัจจัยมาเกื้อหนุน (กระจกเงา , 2538)

พ่อแม่หลายคนอาจไม่คิดว่า ขณะที่ลูกของตนเดินเหินและไปโรงเรียนได้ตามปกตินั้น เกอาจกำลังแบกความป่วยไข้เอาไว้อย่างหนัก จนถึงขนาดว่าหากไม่ได้รับการบำบัดให้หมดสิ้น ไปอาจจะมีฝักฝังใจไปในจิตใจ และกลายเป็นผลร้ายแก่ตัวเด็กเองในอนาคต และอาจแสดงออกมาในรูปของการเอาแต่ใจตัวเอง ก้าวร้าว เกเร และอื่น ๆ ซึ่งการสกัดกั้นความคิดสร้างสรรค์ และการเจริญงอกงามทางสติปัญญานั้นไม่ทำให้เกิดผลดีขึ้นเลย

บลัย (Blai , 1985) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้ปกครองในด้านส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของนักเรียน ผลการวิจัยเสนอแนะเป็นแนวทางดังต่อไปนี้

1. ปรับปรุงวิธีการสื่อสารของผู้ปกครองกับบุตรหลาน เพื่อช่วยให้นักเรียนบรรลุความเป็นอิสระ โดยความมีระเบียบวินัยในตนเอง
2. เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความร่วมมือของผู้ปกครองในการเรียนของบุตรหลาน ในด้านการอ่าน เลขคณิต วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะสร้างสรรค์ สุขศึกษา และพลศึกษา
3. ตระหนักถึงความไม่สามารถในด้านการเรียนรู้ร่วมมือกับบุตรหลานในการเรียนรู้สู่การอ่าน
4. ป้องกันความล้มเหลวในการศึกษาของโรงเรียน
5. ร่วมมือกับบุตรหลานให้ได้รับประโยชน์จากการทำการบ้าน

จากเอกสารและผลงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นถึงปัญหาการจัดและดำเนินการจัดโปรแกรมพลศึกษา ทั้งยังทราบถึงบทบาทที่สำคัญของผู้ปกครองในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน และการจัดโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนอีกด้วย การจัดโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นครูพลศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง รวมถึงโปรแกรมพลศึกษาที่จัดขึ้นในโรงเรียนด้วย สรุปได้ว่า โปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตทุก ๆ ด้าน แต่ถ้าเมื่อได้มีการจัดโปรแกรมพลศึกษาตามวิถีทางของผู้ใหญ่ โดยไม่คำนึงถึงพัฒนาการ วุฒิภาวะ ความต้องการของเด็ก หรือไม่คำนึงถึง สภาพแวดล้อม ทั้งยังขาดการกระตุ้น แรงสนับสนุน ขาดการส่งเสริมจาก

เด็ก หรือไม่คำนึงถึง สภาพแวดล้อม ทั้งยังขาดการกระตุ้น แรงสนับสนุน ขาดการส่งเสริมจาก พ่อ แม่ และผู้ปกครอง จะทำให้คุณค่าของการแสดงออกในตัวเด็ก และคุณค่าของกิจกรรม พลศึกษาที่มีอยู่ลดค่าลงไป และจะเกิดปัญหาต่อพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งยังเป็น ผลร้ายต่อประเทศชาติด้วย